

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Pavel Novanský

Trestněprávní odpovědnost hráčů za sportovní úrazy

Diplomová práce

Olomouc 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Trestněprávní odpovědnost hráčů za sportovní úrazy“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30. 11. 2017

Pavel Novanský

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval prof. JUDr. Jiřímu Jelínkovi, CSc. a doc. JUDr. Jaroslavu Klátikovi, Ph.D. za jejich odborné rady při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
1 Úvod	7
2 Sport a sportovní úraz	10
2.1 Dělení sportu	10
2.1.1 Dělení sportu dle výkonosti.....	10
2.1.2 Dělení sportu dle kategorií	12
3 Vztah sportu a práva	13
3.1 Teorie absolutní sportovní imunity	13
3.2 Teorie rigidního uplatňování právního řádu.....	15
3.3 Modifikovaná teorie.....	15
4 Doktrinální přístupy a právní odpovědnost sportovců	17
4.1 Koncepce vyloučení objektivního základu trestného činu	17
4.2 Teorie nedostatku zavinění.....	17
4.3 Teorie účelu	18
4.4 Teorie přípustného sportovního rizika	18
4.5 Teorie dodržení sportovního pravidla	19
4.6 Teorie sportovního práva	19
4.7 Teorie souhlasu poškozeného	19
4.8 Teorie G. Del Vecchia	20
4.9 Teorie státního dovolení a teorie práva zvykového	20
4.10 Teorie nešťastné náhody.....	21
5 Sportovní pravidla a trestněprávní odpovědnost	22
6 Trestněprávní odpovědnost sportovců	26
6.1 Objekt.....	26
6.2 Objektivní stránka.....	27
6.3 Subjekt	27
6.4 Subjektivní stránka	27
6.4.1 Úmysl přímý.....	28
6.4.2 Úmysl nepřímý	28
6.4.3 Nedbalost.....	29
7 Dekriminalizace zásahů do tělesné integrity	33
7.1 Okolnosti vylučující protiprávnost	33
7.1.1 Souhlas poškozeného	34
7.1.2 Přípustné riziko.....	35
7.1.3 Výkon povolené činnosti	39
7.1.4 Sportovní riziko	39
7.2 Zásada subsidiarity trestní represe.....	39
7.2.1 Pojem a účel zásady trestní represe	40
7.2.2 Aplikační význam zásady subsidiarity trestní represe	41
7.3 Závěrečné zhodnocení.....	43
8 Judikatura zahraničních soudů	44
8.1 Angloamerický právní systém.....	44
8.1.1 Královna vs. Marty McSorley	44
8.1.2 Královna vs. Barnes	45
8.1.3 Moss [2000] 1 Cr App R (S) 307	46
8.2 Německá judikatura	46
8.2.1 Rozsudek Bavorského Vrchního soudu 1960 /180.....	46
8.2.2 Rozsudek LAG Köln ze dne 28. 6. 1984, sp. zn. 10 Sa 59/84	47
8.3 Závěrečné hodnocení	47

9 Závěr	49
Seznam použitých zdrojů.....	53
Abstrakt.....	56
Summary	57
Klíčová slova, Key words.....	58

Seznam použitých zkratek

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, v platném znění

OČTŘ – Orgány činné v trestním řízení

1 Úvod

Tématem mé diplomové práce je trestněprávní odpovědnost hráčů, resp. sportovců za způsobené sportovní úrazy, které si mohou způsobit jeden druhému navzájem při provozování sportovní činnosti. Dané téma jsem si zvolil především z důvodu, že sport je v naší společnosti fenoménem, který se těší obrovské popularitě, nicméně tato problematika není v našem právním prostředí dostatečně probádána. Některé sportovní akce lze bez nadsázky označit za jedny z největších a nejočekávanějších událostí, které se konají v průběhu roku a sledují je miliony lidí po celém světě. Mimo těchto čistě pasivních obdivovatelů sportu se mnoho lidí věnuje na vyšší či nižší úrovni sportu i aktivním způsobem. Jen v České republice se každý den odehraje nespočet sportovních utkání v rámci organizovaných soutěží, a ještě daleko více utkání se odehraje pouze za účelem zábavy a relaxace s tím, že při každém sportovním utkání samozřejmě vznikají právní vztahy, které se mohou projevit i v rovině trestněprávní.

V souvislosti s vývojem profesionálního sportu, který se neustále zrychluje, jsou požadavky na hráče stále větší, což je jedním z důvodů, proč přibývá vážných zranění, která si sportovci navzájem způsobí. Občasná brutalita zákroků s následkem těžkých zranění vyvolává otázku, zdali ponechat potrestání sportovců za takovéto zákroky pouze na sportovních orgánech, a tím de facto vyčlenit sport jako autonomní oblast stojící mimo právní systém, nebo stanovit určité hranice, při jejichž porušení bude sportovec odpovědný za své jednání i podle trestního práva. Tato otázka je velice složitá a prozatím není právní praxí ani právní teorií uspokojivě vyřešena, a to i vzhledem k tomu, že se jedná o otázku, která není odbornou veřejností příliš diskutována a probírána. Dle mého názoru by si zasloužila pozornost větší, a to zvláště v době, kdy se začíná nahlas hovořit o některých problémech spojených se sportem, které dříve zůstávaly opomíjeny, resp. zcela přehlíženy. Jako příklad lze uvést diskuzi ohledně dlouhodobých zdravotních následků tzv. „bitkařů“ v ledním hokeji, kteří se v rámci hry často pouštěli do pěstních soubojů se shozenými rukavicemi, přičemž byli opakovaně vystavováni ranám holými pěstmi do oblasti hlavy nebo např. diskuze týkající se některých bojových sportů.¹

Cílem mé práce je tedy přiblížit současnou trestněprávní úpravu a její případné promítnutí do světa sportu. Dále bych chtěl poukázat na některé možné trestněprávní „nedokonalosti“ v případné aplikaci trestněprávních norem na oblast sportu, a pokusit se, i za pomoci svých vlastních zkušeností se sportem, najít vodítko, které by pomohlo určit hranici

---

¹ Např. zde: https://hokej.idnes.cz/bitky-v-nhl-umrti-hokejistu-dpq/-nhl.aspx?c=A161121_115544_nhl_par

mezi zraněními vyplývajícími z podstaty sportu a zraněními, které se sportem nesouvisí, ačkoliv jsou spáchány v průběhu sportovní činnosti a jako takové by měly být trestně stíhány a řešeny. Nalezení hranice mezi těmito zákroky bude hlavním cílem mé práce.

Za stěžejní zdroj své práce považuji publikaci Mgr. Michala Králíka Ph.D., jakožto jednoho z mála odborníků věnujících se uvedené problematice, s názvem Civilní a trestní odpovědnost sportovců, která se zabývá trestní odpovědností sportovců z mnoha hledisek, a to jak teoretických, tak rovněž praktických. Tuto publikaci považuji za dosud nejrozsáhlejší a nejucelenější zdroj k danému tématu. Jako další velmi významný zdroj pro účely mé práce je publikace slovenského autora prof. JUDr. Jozefa Prusáka – Šport a právo, z jehož myšlenek a názorů čerpají mnozí autoři, kteří se věnují trestněprávní odpovědnosti sportovců. Neméně významným zdrojem mé práce je publikace JUDr. Bronislavy Coufalové, Ph.D., Mgr. Jana Pinkavy a Mgr. Veroniky Pochylé s názvem Trestněprávní odpovědnost ve sportu.

Při psaní této práce budu používat metodu analytickou, kdy část mé práce bude tvořit rozbor jednotlivých pojmových znaků a zákonných prvků, dále metodu komparační, neboť v závěrečné části mé práce srovnávám pomocí zahraniční judikatury přístup angloamerického a německého práva se současným právním přístupem našeho právního řádu. Převažující metodou, kterou budu aplikovat ve své práci, je metoda syntézy, neboť se v mé práci na mnoha místech budou vyskytovat mé vlastní názory, a to hlavně z důvodu, že některé otázky související s mým tématem nejsou dostatečně vyřešeny.

Ve své práci nejdříve vymezím základní pojmy související se zvoleným tématem, kdy se zaměřím především na definici sportu a jeho dělení. Velice významnou otázkou je zejména podkapitola týkající se dělení sportu dle výkonosti, ve které se zaměřím na rozdílnost obou úrovní v souvislosti s hranicemi uplatnění trestní odpovědnosti, která prozatím nebyla odbornou veřejností dostatečně zohledňována.

V další části mé práce představím možné právní přístupy, které se pro vztah sportu a trestního práva v průběhu let vytvořily. Obsahem této kapitoly bude zejména představit možnosti, jak může trestní právo, ale i právo obecně, zasahovat do sportu, zdali je vhodné sportovní oblast právem regulovat či nikoliv a zcela ji tak vyčlenit z dosahu právního řádu.

Následující kapitola bude věnována nejznámějším doktrinálním přístupům, které se zabývaly řešením trestněprávní odpovědnosti sportovců za způsobené úrazy, kdy ke každé z těchto doktrín uvedu svůj vlastní názor na její možnou aplikovatelnost na mnou zvolenou problematiku.

Jedna z nejpodstatnějších kapitol mé práce bude pojednávat o významu porušení sportovního pravidla a jeho vlivu na vyvození trestněprávní odpovědnosti sportovce. Budu se

zabývat otázkou, zda sportovec může být trestně odpovědný, ačkoliv dodrží veškerá sportovní pravidla. Především se však v této kapitole budu zabírat tím, jaký vliv na otázku trestněprávní odpovědnosti má intenzita porušení sportovního pravidla.

V další kapitole se zaměřím na základ trestní odpovědnosti, tedy trestný čin a na jeho znaky. Hlavní otázkou, kterou si v této kapitole budu klást, bude, zda je při úrazech, které si sportovci navzájem způsobí, naplněna skutková podstata toho kterého trestného činu. Stěžejním bodem bude zejména otázka subjektivní stránky trestného činu, tedy zda lze vůbec dovodit zavinění sportovce, případně jaké jeho formy.

Jelikož je zřejmé, že ne každé způsobené zranění zakládá trestní odpovědnost sportovce, rozeberu v jedné z kapitol způsob, jak současná trestní úprava tyto zákroky dekriminalizuje. Hlavním tématem této kapitoly tak budou dva možné způsoby dekriminalizace, tedy okolnosti vylučující protiprávnost a subsidiarita trestní represe. V podkapitole pojednávající o okolnostech vylučující protiprávnost zanalyzuji jednotlivé typy těchto okolností a posoudím, zda je pod některou z nich možné zařadit sportovní činnost. Druhá podkapitola bude pojednávat o subsidiaritě trestní represe, jakožto hmotněprávním korektivu legální definice trestného činu a její možné využití při posuzování trestní odpovědnosti sportovců za zranění, které si navzájem způsobí.

V poslední kapitole představím rozhodovací praxi zahraničních soudů a demonstřuji dle judikatury jak pohled angloamerického práva na tuto problematiku, tak také pohled nám bližšího právního řádu, tedy pohled německého práva.

2 Sport a sportovní úraz

Přesná definice sportu není zcela jednoznačná. Slovo sport vzniklo z latinského slova „deportare“, které lze přeložit jako „bavit se“. Sport se vyznačuje určitými znaky, kterými jsou zejména dobrovolnost výkonu sportovní činnosti, tělesná aktivita a pohyb, soutěživost a dosahování co nejlepších výsledků, vymezení hranic sportu sportovními pravidly, zastřešující instituce daného sportovního odvětví, prvek tradice a akceptace jednotlivých sportů v daném státě.²

Snahu o definici sportu přinesl zák. č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, který charakterizuje v ustanovení § 2 odst. 1 sport jako: „*Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.*“

Dle Evropské charty sportu se sportem rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.³

Sportovním úrazem je pak zjednodušeně řečeno každé zranění sportovce, které vzniklo v příčinné souvislosti s provozováním sportovní činnosti.

Jak již plyne ze samotného názvu mé diplomové práce, budu se zabývat pouze úrazy, které si sportovci navzájem způsobí.

2.1 Dělení sportu

2.1.1 Dělení sportu dle výkonosti

Dělení sportu lze brát i z pohledu výkonosti, kdy rozlišujeme sport, který je na profesionální úrovni a sport, který je na amatérské úrovni.

Velice zajímavou a doposud právní teorií dostatečně neřešenou otázkou je, zda má trestní právo dělat rozdíly mezi amatérskými a profesionálními sportovci.

Dané dělení je velmi důležité, jelikož jedna z často diskutovaných otázek, která se týká odpovědnosti sportovce, je, zda mají být profesionální sportovci posuzováni z hlediska jejich odpovědnosti jinak, než sportovci, kteří provozují sport na amatérské úrovni. Co se rozumí

² KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita. 2012, s. 15-16.

³ Evropská charta sportu [online]. MŠMT ČR, 2006 [cit.18.10.2017]. Dostupné na: <<http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>>

pod pojmem profesionální sportovec, je vcelku zřejmé, ačkoliv žádná zákonná definice neexistuje a společnost se na chápání tohoto pojmu víceméně shodne. Otázka amatérského sportu je, dle mého názoru, daleko složitější.

Za profesionálního sportovce můžeme zjednodušeně označit toho, kdo si svojí činností vydělává určitý finanční obnos a je to i jeho hlavní zdroj obživy. Profesionální sportovci představují jakýsi výkonnostní vrchol toho konkrétního sportu a zároveň většina z nich se tak těší společenskému a mediálnímu zájmu. Například naše profesionální soutěže v hokeji (extraliga a první liga) nebo fotbale (1. a 2. liga) jsou každý týden sledovány statisíci fanoušky a denně jsou tyto sporty probírané v nejrůznějších médiích. Sportovci jsou tak pod tlakem nejen čistě sportovním, jako je touha po vítězství či dosažení určité úrovně, ale nezanedbatelný je zároveň i tlak ekonomický, jelikož, jak už jsem zmínil, jedná se o jejich hlavní, často jediný, zdroj obživy. Hráči jsou nuceni provozovat sport na nejvyšší možné úrovni, jinak budou jednoduše nahrazeni jinými sportovci.

Amatérský sport je ovšem daleko rozsáhlejší, když existuje mnoho různých úrovní, na kterých je provozován. Prakticky zahrnuje takové úrovně, které se profesionální úrovni velmi blíží s tím, že sportovec se pohybuje na hraně mezi oběma úrovněmi (např. 3. fotbalová liga). Zároveň do amatérského sportu spadají i nikým neorganizované soutěže, stejně jako „akce s kamarády“, kdy se např. skupina osob domluví, že si spolu každý čtvrtek půjdou zahrát fotbal, apod.

Nicméně, ve své práci se budu zabírat sportem všeobecně a nebudu rozlišovat mezi sportem profesionálním a amatérským. To samozřejmě neznamená, že bych byl takového názoru, aby se na obě úrovně mělo, co se týče trestní odpovědnosti, nahlížet zcela bez rozdílu. Jak jsem již uvedl, profesionální sportovci jsou jakýmsi vrcholem kvality daného sportu, kdy je na ně vyvíjen silný sportovní a ekonomický tlak, a proto musí ke sportu přistupovat s maximálním možným nasazením. Na základě těchto skutečností jsem toho názoru, že by v profesionálním sportu měly být hranice pro případnou trestní odpovědnost nejméně přísné. Jak rozeberu v následujících kapitolách, tak trestní odpovědnost by v těchto případech nastupovala pouze za skutečné excesy nebo zákroky vedené enormně brutální silou, které by se zcela vymykaly sportovním pravidlům, svojí tvrdostí by mnohonásobně převyšovaly běžné zákroky a byly by vedeny s úmyslem zranit protihráče nebo by obsahovaly naprostou bezohlednost, a to s ohledem ke způsobeným následkům (zranění a úrazy).

Naopak čím nižší úroveň sportu je provozována, tím méně by měla být zranění způsobená sportovci dekriminována. Sportovní úroveň již není na takovém stupni, kdy by měl účastník těchto klání postupovat takové riziko, kterým by bylo sportovci zasaženo do

jeho zdraví, a to v situacích, ve kterých prakticky „o nic nejde“. V takových případech by měla být na prvním místě ohleduplnost a tzv. fair play u všech sportovců. Samozřejmě nikdy nemůžeme absolutně vyloučit zranění, která vyplynou ze hry, a to ani u amatérů. Okolnosti vylučující protiprávnost či subsidiarita trestní represe by měly mít místo i v tomto odvětví, jelikož pro mnohé sporty je charakteristické, že jsou kontaktní, a tedy určité riziko zde bude ze samotné podstaty sportu a jeho pravidel, nicméně hra by vždy měla být bez riskantních, bezohledných a nebezpečných zákroků.

2.1.2 Dělení sportu dle kategorií

Sportovní činnost lze rozdělit do určitých podskupin. Jedná se o paralelní (individuální) sporty, pro které nejsou tělesné kontakty s ostatními sportovci typické (např. sjezdové lyžování), kontaktní druhy sportů, pro které je naopak typické, že při jejich provozování dochází k tělesným kontaktům mezi sportovci, ačkoliv to není přímo jejich smyslem (např. fotbal, lední hokej, basketbal) a nakonec sporty bojové, u kterých je naopak fyzický kontakt základem, bez kterého by neměly smysl (např. box, karate). V mé práci se budu blíže věnovat pouze kontaktním a bojovým druhům sportu, jelikož u paralelních vzhledem k jejich smyslu, kde nedochází ke kontaktům mezi sportovci, se zpravidla nebudou vyskytovat zranění, která sportovci budou způsobena jiným sportovcem.⁴

---

⁴ KRÁLÍK, Michal. *Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech v anglo-americkém a kontinentálně-evropském právním systému*. Časopis pro právní vědu a praxi, 2006, č. 3, s. 224-225.

3 Vztah sportu a práva

Pro pochopení dané problematiky je nutné vymezit, jaký je základní vztah mezi právem a sportem. Ačkoliv je sport velice specifická oblast, je nepochybné, že podléhá právnímu řádu a musí být s právním řádem v souladu.⁵ Z toho tedy vyplývá, že sportovní pravidla by měla být plně v souladu s právními předpisy dané země, ve které je sport legálně provozován, a v případě rozporu s těmito právními předpisy se pravidla sportu musí upravit tak, aby byl tento nesoulad odstraněn.⁶ Výše zmíněné platí především pro posuzování zásahů do tělesné integrity člověka, jež mohou vznikat při provozování sportovní činnosti. Zaměřím-li se konkrétně na přímý vztah mezi sportem a trestním právem, a to v souvislosti s úrazy způsobenými při sportovních utkáních, není tato otázka vnímána zcela jednoznačně. Ačkoliv civilní odpovědnost sportovců se na našem území již začíná prosazovat a počet případů, kdy byla soudním rozhodnutím uložena sportovci povinnost nahradit škodu druhému sportovci, vzrůstá, potencionální trestněprávní odpovědnost sportovců za způsobená zranění je stále spojena s určitými pochybnostmi a nejasnostmi. Nicméně lze konstatovat, že v současné době převažuje trend, kdy za určitých okolností lze u sportovce uvažovat o trestněprávní odpovědnosti. Trestní právo by se tak mělo snažit stanovit hranici mezi chováním, které je tolerováno v souvislosti s konkrétní sportovní činností a s chováním, které je natolik extrémní, že porušuje trestní právo bez ohledu na souvislost se sportem.⁷

Historicky byly teorií vymezeny tři hlavní způsoby, kterými je možné posuzovat trestněprávní odpovědnost ve sportu, a to teorie absolutní sportovní imunity, teorie rigidního uplatňování právního řádu (včetně trestního) a modifikovaná teorie.⁸

3.1 Teorie absolutní sportovní imunity

Tato teorie spočívá v myšlence, že sport je tak specifická a autonomní oblast, že by měla být regulována svými vlastními pravidly. Tato pravidla chování by měla být postihována příslušnými orgány, které jsou vytvořeny právě pro jejich dodržování. Vychází se z předpokladu, že dané orgány mají vlastní řádně fungující mechanismus a jsou tedy schopné adekvátně reagovat na případné porušení pravidel a následně je i adekvátně postihovat. Z tohoto důvodu tedy již není nutné, aby sportovní činnost podléhala právnímu řádu, jelikož je sama schopná tuto oblast regulovat vlastními pravidly. Dalším argumentem podporující tuto

---

⁵ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan., POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 12.

⁶ Tamtéž s. 12.

⁷ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Nakladatelství Karolinum 2010, s. 56-57.

⁸ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan., POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní ...*, s. 12.

teorii je skutečnost, že právo není schopno reagovat na zcela specifické situace, ke kterým zcela běžně dochází ze samotné podstaty toho konkrétního sportu.⁹ Dalo by se říci, že tato teorie je založena na tom, že právo končí za hranami sportovních stadionů a jiných sportovišť, kde místo práva vládnu pouze rozhodčí a sportovní orgány.¹⁰ Docent Prusák v souvislosti s tímto ve své knize pojednává o tzv. sportovním právu, které se odlišuje od všeobecně závazného práva a nakonec dochází k závěru, se kterým se ale neztotožňuje, a to, že všeobecné závazné právo platí na celém území kromě sportovišť.¹¹

Tato teorie dle mého názoru není správná, a proto souhlasím s docentem Prusákem, že nemůže obstát, a to i z toho důvodu, že ponechává na sportovních orgánech pravomoc, kterou na ní nelze přenést. Jedná se především o zájmy chráněné trestním právem, které mohou být při sportovní činnosti porušeny velkou intenzitou a případné pouhé ponechání potrestání jen např. na disciplinární komisi je zcela neodpovídající, jelikož tyto orgány nemají, a ani mít nemohou, adekvátní prostředky k potrestání pachatele.¹² Nelze tak dopustit, aby se hřiště stalo místem, pro které neplatí právní řád. Pakliže bychom toto dopustili, nastala by situace, ve které by docházelo např. k zákrokům, které jsou nejenom za hranicí pravidel, ale zároveň se zcela vymykají podstatě daného sportu a jedná se v podstatě o zjevný exces sportovce. Na základě této teorie by byly tyto zákroky neopodstatněně dekriminalizovány.¹³ Tímto postupem by tak například mohlo docházet k situaci, kdy se bude jednat o zcela úmyslné napadení protihráče s možným závažným zraněním, na které by právo nemohlo reagovat, jelikož by se automaticky jednalo o okolnost vylučující protiprávnost, což by obecně pro společnost mohl být nebezpečný precedens. Když navíc případný běžný postih sportovních orgánů za uvedené jednání sportovce, jako je dočasné zastavení činnosti či peněžitá pokuta, by byl zjevně nedostačující. Při takovéto neproporcionalitě by se také mohlo stát, že hřiště by se stalo jakýmsi beztrestným místem pro vyřizování účtů mezi sportovci, což se v minulosti, jak vyplývá z případu fotbalového hráče Roye Keane viz. níže, již stalo. Pakliže se chceme vyhnout podobným situacím, je důležité, aby si sportovci uvědomili, že nejsou automaticky vyjmuti z trestněprávní odpovědnosti, když způsobí zranění či úraz při sportovní činnosti.¹⁴

---

⁹ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan., POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní ...*, s. 14.

¹⁰ PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984. s. 10.

¹¹ Tamtéž s. 10.

¹² COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní ...*, s. 15.

¹³ Tamtéž s. 15.

¹⁴ HEATLEY, Deborah. *Sport and the Law*. UNSW Press, 2009, s. 127.

3.2 Teorie rigidního uplatňování právního řádu

Oproti předchozí teorii se tato teorie vyznačuje tím, že nezohledňuje specifika vyplývající ze sportovní činnosti a prosazuje uplatňování právního řádu stejně jako v jiných lidských činnostech. Zde tedy nezáleží na tom, zdali se skutek stane při sportovní činnosti, nebo kdekoli jinde.¹⁵ Neodlišuje se, jestli jsou zde sportovní orgány, které se zabývají trestáním při porušení pravidel, jelikož právní řád tyto orgány neuznává a případné potrestání bere čistě na sebe.¹⁶

Nevýhoda této teorie je v jejím striktně formalistickém přístupu a v absolutní ignoraci samotné podstaty sportovní činnosti, neboť vůbec nezohledňuje určité riziko, které je spojené s výkonem této činnosti. V případě uplatnění této teorie by některé sporty ze své podstaty zanikly (zejm. tzv. bojové sporty) a u některých (např. lední hokej, fotbal, rugby) by došlo k naprosto nelogickému trestání sportovců za jednání pramenící pouze ze snahy odvádět svoji činnost naplno a tyto sporty jako takové by byly hrubě ovlivněny,¹⁷ přestaly by být divácky zajímavé, a v krajním případě by mohly i zaniknout. Jak správně poznamenává doktor Králík ve své knize *Právo ve sportu*, riziko zranění ve sportu nelze vyloučit ani při existenci maximální prevence a propracované úrazové zábraně. Mechanická aplikace trestního práva na každý zákrok, který formálně naplňuje určitou skutkovou podstatu trestného činu, bez zohlednění jednotlivých specifík sportu, se nejeví jako příliš vhodná. Při posuzování trestněprávní odpovědnosti sportovce je proto velmi důležité, až dalo by se říci nutné, posuzovat každou konkrétní situaci zvlášť a zohlednit všechny relevantní okolnosti.¹⁸ Dále nelze navíc opomenout ani praktickou nevýhodu, kterou by striktní dodržování dané teorie způsobilo, a to neúnosné zatížení orgánů činných v trestním řízení.¹⁹

3.3 Modifikovaná teorie

V případě modifikovaná teorie, se dle mého názoru, jedná o nejpříjemnější přístup k této problematice, jelikož řešení této problematiky leží někde uprostřed mezi dvěma výše zmíněnými teoriemi a vychází z určitého kompromisu. Uznává určité zvláštní postavení sportu a sportovců a ponechá v určitých mezích volnost sportovním orgánům k trestání sportovců za jednotlivé porušení pravidel, ale zároveň si ponechává možnost zasáhnout v situacích, ve kterých je zjevně neadekvátní, aby byl sportovec potrestán za svoje jednání jen a

¹⁵ PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo...*, s. 11.

¹⁶ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 14.

¹⁷ Tamtéž s. 15.

¹⁸ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 124.

¹⁹ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 15.

pouze sportovními orgány.²⁰ V mé práci budu vycházet z této základní teorie a sofistikovaně se pokusím najít vyvážený kompromis, který by zohledňoval specifickou sportu a zároveň chránil sportovce před zásahem do jejich tělesné integrity, a to z pohledu trestně právní odpovědnosti.

---

²⁰ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 15.

4 Doktrinální přístupy a právní odpovědnost sportovců

V této kapitole stručně představím nejznámější přístupy k trestní odpovědnosti sportovce, které se v průběhu let objevily, a které měly za cíl poskytnout komplexní řešení pro posuzování trestněprávní odpovědnosti sportovců za způsobené úrazy jiným sportovcům. Tyto teorie se vyvinuly do značné míry i z toho důvodu, že chybí jednoznačný teoretický podklad pro uchopení sportovní činnosti, a proto si tyto přístupy kladly za cíl vytvořit alespoň obecné hranice pro posuzování odpovědnosti sportovců.²¹

4.1 Koncepce vyloučení objektivního základu trestného činu

Tato koncepce spočívá v tom, že chápe integritu sportovce a jeho zdraví jako objekt, který není chráněn trestním zákoníkem v případě, že dojde k jeho porušení v průběhu zápasu. Tato koncepce vznikla na základě analogie s lékařskými zákroky, během kterých dojde také k zásahu do zdraví určité osoby, nicméně nelze tento zásah automaticky chápat jako deliktní zásah proti zdraví. Tento směr se ovšem nikdy pevně neuchytil, zejména s ohledem k rozdílnosti obou odvětví.²²

4.2 Teorie nedostatku zavinění

Teorie nedostatku zavinění vychází z myšlenky, že sportovec, který způsobí svým jednáním úraz druhému sportovci, není za tento čin odpovědný, jelikož mu nelze přičíst zavinění, a to ani nedbalostní. Sportovci se dle této teorie nedopouští zákroků vedoucích ke zranění protihráčů s úmyslem zranit, když veškeré jejich jednání vyplývá pouze ze hry.

JUDr. Králík ve své knize *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy* považuje tuto teorii za nesprávnou a nedůslednou, a to ze své samotné povahy. Dle jeho názoru, pakliže je kladen důraz na souhlas sportovce s případným zraněním souvisejícím s výkonem jeho činnosti, musí být zrcadlovým odrazem i vědomost sportovce o možných zraněních, které může protihráči způsobit. JUDr. Králík připouští skutečnost, že v určitých konkrétních případech nelze tuto teorii vyloučit, nicméně „*nemůže být teoretickým východiskem pro úvahy o beztrestnosti sportovců*“.²³

S tímto názorem se neztotožňuji, jelikož mi tento přístup přijde poněkud naivní, neboť nelze spoléhat jen na fair-play sportovců, což ukazuje i mnoho příkladů z historie sportu.

²¹ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 64.

²² KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, str. 96.

²³ Tamtéž s. 96-97.

V různých sportovních odvětvích se vyskytují takové zákroky, které nemají se sportem jako takovým mnoho společného a jsou vedeny jen za účelem pomsty či zranění protihráče. Jako klasický případ lze uvést zákrok Roye Keane hráče Manchesteru United, který zcela úmyslně svým zákrokem prošlápl protihráči Alf-Inge Haalandovi koleno, čímž mu ukončil jeho profesionální kariéru fotbalisty. Dokonce i Roy Keane později ve své autobiografii přiznal, že se jednalo o úmyslný zákrok s cílem zranit protihráče.²⁴ Takovýchto příkladů jsou, bohužel, ve sportu desítky a dle mého názoru není důvod, proč by měli být sportovci za tyto zákroky chráněni jakousi sportovní imunitou, přičemž podotýkám, že otázce zavinění a jeho případné formě, se budu podrobněji věnovat v následujících kapitolách této práce.

4.3 Teorie účelu

Teorie účelu spočívá v tom, že je nutno tolerovat případné sportovní úrazy s ohledem na to, že sport má velký význam v naší společnosti, kdy převažuje cíl a účel sportu pro člověka a společnost, nad možným zraněním sportovce. Tato teorie dále klade velký důraz na dodržování sportovních pravidel a hraní v duchu „fair play“. Zjednodušeně řečeno, v případě, kdy budou pravidla dodržena, nelze dovozovat trestní odpovědnost sportovce.²⁵ Naopak nedodržení těchto pravidel může vést k aplikaci právního řádu, kdy dochází dle Králíka k tzv. delegalizaci sportovní činnosti.²⁶

Z principu této teorie, která tedy do popředí zájmu staví dodržení sportovních pravidel, budu do jisté míry vycházet i ve své práci, kdy budu tento princip aplikovat na náš právní řád a blíže tuto zásadu rozvedu. Tato myšlenka, dle mého názoru, nejpřesněji vystihuje směr, kterým by se mělo posuzování zranění způsobených ve sportu ubírat.

4.4 Teorie přípustného sportovního rizika

Tato teorie zohledňuje skutečnost, že se sportem je spojeno (téměř) vždy určité riziko spojené s úrazem. Ačkoliv si je sportovec tohoto rizika plně vědom, přesto je ochoten toto riziko dobrovolně podstupovat a s možným rizikem způsobeného zranění tak de facto souhlasí. V případě, že sportovec způsobí zranění jinému sportovci, kterým mu zasáhne do jeho tělesné integrity, není za své jednání trestně odpovědný. Tato teorie je určitou kombinací teorie účelu a teorie státního dovolení. Klíčová otázka, která se v této souvislosti nabízí, zní, do jaké míry může sportovec udělit souhlas k zásahu do jeho integrity a jaká zranění může

---

²⁴ WORRALL, Frank. *Roy Keane*. MAINSTREAM PUBLISHING, 2006, s. 336.

²⁵ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 70.

²⁶ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní...*, s. 98.

předvídat.²⁷ K tomuto dále podotýkám, že tuto teorii více rozvedu v kapitole pojednávající o okolnostech vylučujících protiprávnost.

4.5 Teorie dodržení sportovního pravidla

Princip této teorie je vcelku jednoduchý. Pakliže sportovec dodrží daná pravidla, která jsou stanovená určitým sportem, vylučuje se zde trestní odpovědnost za dané jednání. Jinými slovy, nelze potrestat sportovce, který se nedopustil žádného přestupku proti pravidlům. Tato teorie má i v dnešní době silné zastoupení.²⁸

S touto teorií souhlasím a v zásadě nelze proti tomuto pravidlu nic namítat. Nicméně nedostatkem této teorie je skutečnost, že poskytuje odpověď pouze na otázku, kdy sportovec trestně odpovědný za své jednání není, ale již neposkytuje odpověď na otázku, v jakých případech lze trestní odpovědnost sportovce dovozovat. Použitím argumentu a contrario bychom došli ke zcela absurdnímu závěru, že za každé porušení pravidel by mohl následovat trestní postih sportovce. Tento závěr však pokládám za zcela nepřijatelný, a tak odpověď na vyřčenou otázku musíme hledat jinde.

4.6 Teorie sportovního práva

Teorie sportovního práva spočívá v tom, že právní řád nezavazuje účastníky sportovních klání, jelikož se zde uplatní předpisy práva sportovního, které vylučuje použití zejména práva trestního, a tedy je vyloučena trestní odpovědnost sportovce za případné zranění protihráče. V těchto případech by se postupovalo čistě dle různých disciplinárních řádů.²⁹ Tato teorie je nicméně v dnešní době veřejností spíše odmítána, s čímž plně souhlasím, jelikož předpisy sportovního práva, jak jsem již zmínil, nemají prostředky k trestání závažných jednání, která často se sportem nesouvisí, a není tedy důvod proč neuplatnit normy „obecného“ právního řádu zahrnujícího i trestní předpisy.

4.7 Teorie souhlasu poškozeného

Jedná se o jednu z nejčastějších teorií. Teorie souhlasu poškozeného je postavena na skutečnosti, při které se předpokládá, že pakliže hráč zahájí svou sportovní činnost, musí si být vědom možných zranění a zahájením této činnosti de facto uděluje souhlas s tímto rizikem.³⁰ O pozitivních a negativních stránkách této teorie pojednávám v kapitole o

---

²⁷ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní...*, s. 100.

²⁸ Tamtéž s. 102.

²⁹ Tamtéž s. 103.

³⁰ Tamtéž s. 104.

okolnostech vylučujících protiprávnost, ve které uvádím i možnost aplikovatelnosti na sportovní činnost.

4.8 Teorie G. Del Vecchia

Teorie nazvaná podle svého autora, kterou často opíral o box jakožto kontaktní sport, se zakládá na myšlence, že sportovec nemůže být trestně odpovědný z toho důvodu, že se u kontaktních sportů s poškozením zdraví počítá a jedná se ve své podstatě o nevyhnutelný následek. Ačkoliv se Vecchio zaměřoval spíše na kontaktní sport, své závěry přenášel do všech sportovních odvětví. Obecně Vecchio dovedl, že výlučným důvodem beztrestnosti může být pouze náhoda nebo velká síla.³¹

Dle mého názoru má tato myšlenka své ratio a je velmi zajímavá. Domnívám se ale, že není aplikovatelná na jiné než na bojové sporty. Především velká síla jako důvod beztrestnosti se nemůže zdaleka uplatnit ve všech odvětvích sportu. Lze však s Vecchiem souhlasit, že například ve zmiňovaném boxu by skutečně neměl být boxer odpovědný za způsobená zranění svému soupeři pouze z důvodu jeho větší síly, jelikož by tím byl popřen samotný princip nejen boxu, ale zároveň všech bojových sportů. V jiných sportech, jako je např. fotbal je naopak velká síla za určitých okolností, kdy se samozřejmě nejedná například o zranění brankáře z důvodu přílišné razance střely na bránu, jednou z možností, jak trestněprávní odpovědnost sportovce dovést. Ke stejnému závěru o neaplikovatelnosti této teorie dochází i Králík, který rovněž tvrdí, že velkou sílu musíme primárně posoudit jako důvod pro založení trestní odpovědnosti. Zákroky sportovců, které jsou vedeny s přílišnou silou, rozeberu více v kapitole pojednávající o sportovních pravidlech ve vztahu k trestní odpovědnosti.³²

4.9 Teorie státního dovolení a teorie práva zvykového

Obě tyto teorie jsou odvozeny z tzv. teorie absolutní sportovní imunity a jejich výsledkem je tedy to, že sportovci za svoje jednání v rámci provozování sportu nejsou za žádných okolností trestně odpovědní.

Teorie státního dovolení spočívá na jednoduchém principu, kdy v případě, že je státem uznán určitý druh sportu, znamená to zároveň, že stát toleruje i z těchto sportů vzniklá případná zranění.

Teorie práva zvykového je založena na obyčeji, jakožto jednom z typů okolností vylučujících protiprávnost. Jak uvádí Králík, tato teorie se na našem území nikdy šířeji

---

³¹ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní...*, s. 105-106.

³² Tamtéž s. 106

neuplatnila. Uvedená teorie je postavena rovněž na teorii absolutní sportovní imunity a její hlavní myšlenkou je to, že za způsobená zranění nejsou sportovci trestně odpovědní, jelikož za toto jednání nejsou sportovci trestáni.³³

Jak jsem již uvedl v úvodu své práce, kde jsem se zabýval základními přístupy práva ke sportu, teorie podporující absolutní sportovní imunitu jsou nesprávné a absolutně nezohledňují situace, ke kterým ve sportu čas od času dochází, a které nemají s daným sportem cokoliv společného. Obě tyto teorie se nesnaží pojmout tuto danou problematiku hlouběji a spíše poukazují na jakousi bezradnost při aplikaci práva na oblast sportu.

4.10 Teorie nešťastné náhody

Teorie nešťastné náhody je do určité míry podobná teorii nedostatku zavinění. Východiskem této teorie je myšlenka, že při provozování sportovní činnosti nedochází k úrazům v souvislosti s úmyslem sportovce zranit svého protihráče, ale z důvodu snahy dosáhnout sportovního cíle.³⁴

Jak naprosto správně uvádí Králík, „...*nejedná se o teorii, která by mohla vyřešit právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy jako celek, neboť předpokládá, že sportovní kolbiště jsou místem, na kterých je vyloučen úmysl sportovce způsobit zranění sportovci jinému*“. S názory Králíka lze souhlasit i ohledně problematického vymezení pojmu „nešťastné náhody“.³⁵

Dle mého názoru je tato teorie, stejně jako teorie nedostatku zavinění, do určité míry naivní, jelikož nepočítá s úmyslnými zákroky sportovců, které nejsou, bohužel, výjimkou. Posouzení potencionální odpovědnosti sportovce za způsobená zranění by tak mělo být posuzováno v každém konkrétním případě dle míry zavinění a úmyslu, a nikoli paušálně a výhradně dovozovat, že každé způsobené zranění je dílem náhody.

Domnívám se, že v dnešní době nelze označit ani jednu z těchto teorií za správnou, dle které by mohlo být v případě sportovců postupováno. Dle mého názoru je to z toho důvodu, že se až příliš tyto teorie snaží řešit otázku vztahu mezi sportem a právem obecným zjednodušujícím a zavádějícím způsobem a vůbec nereflektují na rozmanitost sportu a specifické situace, které mohou v tomto odvětví ve skutečnosti nastat.

---

³³ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní...*, s. 106-107.

³⁴ Tamtéž s. 108.

³⁵ Tamtéž s. 108 – 109.

5 Sportovní pravidla a trestněprávní odpovědnost

Předtím, než se v této kapitole budu zabývat sportovním pravidlem a jeho vlivem na případnou trestněprávní odpovědnost, chtěl bych vymezit, co to vlastně sportovní pravidlo je, a kde ho lze nalézt. Obecně lze říci, že každý sport má svá sportovní pravidla, která regulují dané sportovní odvětví. Tato pravidla jsou vydávána mezinárodními či vnitrostátními orgány pro ten který daný sport. Sportovní pravidla vznikají jako úprava samotné vnitřní organizace, kdy zejména fungují jako pravidla provozování konkrétní sportovní disciplíny. Vytváří tedy hranice ohledně toho, jak má být daný sport provozován, co je v daném sportu dovoleno, a co je naopak zakázáno.³⁶

Sportovní pravidla jsou zcela jistě klíčovým nástrojem pro posouzení odpovědnosti sportovce za způsobená zranění, a to nejen trestněprávní odpovědnosti, ale i té občanskoprávní či správní. Právě sportovní pravidla, jakožto „zákon“ každého sportu, nám ohraničují rámec toho, co sportovec při provozování konkrétního sportu může činit, a co naopak činit nemůže, čímž vymezuje jednání, které je za hranicí těchto pravidel. S pojmem a smyslem sportovního pravidla se potýkal i Nejvyšší soud ČR, který ve svém rozhodnutí sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, ze dne 21. 3. 2007 uvedl následující: „*Účelem pravidel sportovních her (např. fotbalu) je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně – a to zejména podle povahy sportovní hry – též chránit zdraví hráčů před zákroky, které mohou vést k jejich zranění. Samotná pravidla sportovní hry však nemohou sankcionovat skutečnost, že v důsledku jejich porušení jedním z účastníků hry byla jinému hráči způsobena újma na zdraví.*“

Jak jsem již poznamenal v úvodu, základním východiskem mé práce je teze, že v případech, při kterých sportovec zcela dodržel sportovní pravidla pro ten který daný sport, nemůže pak přicházet v úvahu trestní odpovědnost za případné zranění druhého sportovce.

Nicméně jedná se pouze o základní a čistě hypotetické východisko, které příliš nekonkretizuje jednání sportovce, za které by naopak přicházela v úvahu aplikace trestního práva. Je ale zřejmé, že nelze za každé porušení sportovních pravidel, jejichž následkem je zranění protihráče, vyvozovat trestní odpovědnost sportovce, který dané pravidlo porušil. Takovýto postup by vedl k zcela absurdním situacím a zároveň by byl zcela potlačen smysl a princip samotného sportu.

Určité východisko při snaze vymezit určitou hranici zakládající odpovědnost sportovce přinesl ve svém judikátu Nejvyšší soud, který svým usnesením ze dne 20. 5. 2015, sp.

---

³⁶ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita. 2012, s. 15-16.

zn. 25 Cdo 493/2015, dovedil následující: „*pro posouzení intenzity porušení pravidel nemůže být rozhodujícím hlediskem závažnost následků, které nic nevypovídají o tom, jakou povahu (závažnost, neobvyklost, míra zavinění) mělo porušení pravidel a za jakých okolností k němu došlo. Stejně tak nemůže být závažnost následků bez dalšího dokladem o brutalitě zákroku (k vážnému zranění může dojít i v důsledku hry, která je zcela v souladu s pravidly). Excesem rovněž není každé porušení pravidel, nýbrž takové jednání, které zjevně vybočuje z běžného způsobu hry, či jak to formuloval odvolací soud, nemá s hrou nic společného.*“

Se shora uvedeným usnesením Nejvyššího soudu se zcela ztotožňuji, jelikož dobře vystihuje hranici mezi jednáním sportovce, které se odehraje v rámci sportu jako takového (nikoliv nutně v souladu s pravidly daného sportu) a jednáním, které se danému sportu vymyká, a za které je třeba vyvozovat trestní odpovědnost takto jednajícího sportovce. Domnívám se, že Nejvyšší soud správně určil a vymezil dvě hlavní kategorie jednání sportovců, v jejichž případě je možno dovozovat trestní odpovědnost sportovce, tedy nedovolené zákroky, které jsou vedeny značnou intenzitou, kdy tento zákrok je veden s extrémní brutalitou, a zákroky, které nemají s daným sportem co dočinění, do daného sportu nepatří a pravidla s nimi vůbec nepočítají, resp. na ně nemyslí. Určitým vodítkem pro posouzení tzv. excesů neboli zákroků, které se zcela vymykají myšlence konkrétního sportu, jsou samotná sportovní pravidla, která pomáhají určit hranici mezi jednáním sportovce, které je zcela v pořádku, a jednáním, které může být za určitých okolností trestně stíháno.³⁷ Například dle platných fotbalových pravidel jsou zakázány následující zákroky: vražení do soupeře, skočení na soupeře, kopnutí soupeře, strčení do soupeře, udeření soupeře, podražení soupeře, nedovolené zastavení soupeře, držení soupeře, plivnutí na soupeře, či úmyslně hraní rukou.³⁸ Pakliže se sportovec dopustí jednoho z těchto zákroků, pohybuje se mimo rámec pravidel a bude potrestán v rámci pravidel fotbalu (např. volný přímý kop, žlutá karta apod.). Tyto druhy zákroků jsou sice zakázané, nicméně jsou neodmyslitelnou součástí hry, pravidla přímo počítají s tím, že nastanou a fotbalisté jsou zcela jistě srozuměni s tím, že se mohou stát „obětí“ těchto zákroků a zároveň nelze určit, že při porušení těchto pravidel dochází k trestně právní odpovědnosti sportovce. Právní odpovědnost sportovce nepřipadá v úvahu ani tehdy, pakliže způsobí svým zákrokem zdravotní újmu svému soupeři a zároveň tento zákrok není proti svému soupeři veden se shora zmiňovanou extrémní brutalitou. Pokud se má uvažovat o právní odpovědnost sportovce, musí se jednat o zákrok, se kterým pravidla vůbec nepočítají,

---

³⁷WONG, M. Glenn, *Essentials of Sports Law*. ABC-CLIO, 2010, s. 107.

³⁸Pravidla fotbalu. FAČR. [cit. 1. 11. 2017]. Dostupné na: <<https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/30?category=5>>

jelikož se jedná o naprostý exces, tedy výjimečné chování jednotlivce, jehož jednání se zcela vymyká smyslu a účelu konkrétního sportu (např. ve fotbale se může jednat o úder pěstí do obličeje soupeře nebo udeření soupeře cizím předmětem apod.) nebo dále pravidla s tímto nedovoleným zákrokem počítají, ale ten je veden brutalitou, která výrazně převyšuje běžnou intenzitu nedovolených zákroků. Zůstanu-li u fotbalu, přichází v úvahu především tzv. skluzky vedeny velkou intenzitou, kdy se hráč opře do soupeře celou vahou svého těla, kdy v důsledku tohoto jednání často dochází ke zlomeninám dolních končetin soupeře.

Toto teoretické východisko bych chtěl předvést na následujících dvou známých konkrétních případech, tentokrát z hokejového prostředí.

První situací je zákrok, který se stal v 1. hokejové lize, a to na hráče T. Z. z hokejového týmu HC Horácká Slavia Třebíč, kterého v utkání s HC Duklou Jihlava narazil soupeř M. M. na hrazení. Při nárazu na mantinel si poškozený T. Z. poškodil páteř a v důsledku tohoto zákroku ochrnl na spodní část těla. Ačkoliv byl tento zákrok bezesporu za hranicí pravidel ledního hokeje, jedná se o situaci, kdy tento zákrok je přímo uveden v pravidlech ledního hokeje, a takovýchto zákroků jsou v tomto sportu k vidění desítky za celou sezonu. Nejedná se o nic výjimečného a k tomuto nešťastnému následku pomohla velkým dílem náhoda. Ačkoliv je tento zákrok nepovolený, nebylo by správné, alespoň dle mého názoru, uplatnit vůči hráči HC Dukly Jihlava trestní stíhání, jelikož zákrok vyšel ze zápalu boje a nikterak se brutalitou nevymyká běžnému způsobu hry. Tedy hráč v tomto případě nemůže předpokládat následky, které nastanou po jeho zákroku.

V extralize ledního hokeje se stal druhý případ, jímž je atak vítkovického hráče V. Š., který mimo hru udeřil zezadu holí do obličeje hráče Třince R. K. a tím mu způsobil tržnou ránu na obličeji a zlomenou čelist. Jako v prvním případě se jednalo o nedovolený zákrok hráče, nicméně situace je zjevně odlišná. Zatímco v první situaci se trestalo za zákrok, kterých je za sezonu nespočet a hokejová pravidla s nimi počítají (zákrok označovaný jako tzv. vražení na hrazení) a tím je de facto stanoveno a určeno, že se jedná o součást hry, ačkoliv takové jednání samozřejmě není povoleno a je v rámci sportovních pravidel trestáno. Naproti tomu druhý zákrok byl veden s jasným cílem zranit protihráče způsobem, který neplyne ze hry, hokejka zde byla použita jako zbraň a toto jednání lze označit za zjevný exces vítkovického hráče. Takovýto zákrok se vymyká zcela pravidlům hokeje, a není tedy důvod, proč by hráč neměl být trestně postihován.

K shora uvedenému dále uvádím, že ani jeden z těchto zákroků nebyl trestně stíhán, a to i například přesto, že k oběma se na toto téma vedla v médiích diskuze. Na těchto příkladech tak poukazují na to, jaký je rozdíl mezi porušením pravidel, za které by sportovec neměl být

trestně stíhán a porušení pravidel, které jsou natolik závažné, že zde není opodstatnění, které by zcela vylučovalo trestní odpovědnost konkrétního hráče. Jen podotýkám, že následky prvního případu byly závažnější (hráč na základě tohoto zákroku ochrnul), než zákroku druhého. Z tohoto je dále zjevné, že pouze vznik následku nemůže být sám o sobě východiskem, od kterého se odvíjí případná trestní odpovědnost sportovce, jelikož samotný následek ještě nemusí nic vypovídat o brutalitě zákroku, kterým byl způsoben, kdy je nutné si uvědomit, že závažné následky mohou vzniknout i v důsledku hry, která je zcela v souladu s pravidly.³⁹

Situace je ovšem daleko komplikovanější a nelze mechanicky postupovat dle shora nastíněných pravidel a postupů. Je tak nutné vypořádat se s více faktory při celkovém posouzení potenciální trestní odpovědnosti sportovce za způsobené zranění jinému sportovci. Nicméně sportovní pravidla při posuzování odpovědnosti mají zcela zásadní roli, kdy se domnívám, že soulad jednání sportovce se sportovními pravidly konkrétního sportu bude prvním předpokladem, který bude nutné zkoumat. V případě závěru, že sportovec jednal v souladu s pravidly či jednal sice proti pravidlům, nicméně se nejednalo o exces či zákrok, který byl veden s extrémní brutalitou, bude nutné dojít k závěru, že sportovec nebude za své jednání trestně odpovědný. V opačném případě se bude nutné vypořádat s dalšími otázkami, zejména s otázkou zavinění, jehož posouzení a jeho případná forma bude v tomto pohledu zcela klíčová, jelikož bez zavinění samozřejmě nelze hovořit o trestní odpovědnosti sportovce.⁴⁰ Popřípadě bude nutné posoudit, zda nebyly naplněny podmínky některé z okolností vylučujících protiprávnost či nebude na místě využít institutu zásady subsidiarity trestní represe.

---

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 493/2015 ze dne 20. 5. 2015.

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 209.

6 Trestněprávní odpovědnost sportovců

Základem trestní odpovědnosti fyzické osoby dle platného trestního práva je spáchání trestného činu.⁴¹ V současné právní úpravě je trestný čin vymezen v ust. § 13 odst. 1 TZ tak, že „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Z uvedené definice vyplývají dvě obligatorní podmínky, které musí být kumulativně splněny. Jednak se jedná o protiprávnost a jednak o znaky uvedené v trestním zákoně. Protiprávností je třeba rozumět rozpor s právní normou v rámci právního řádu. Druhým obligatorním znakem jsou znaky uvedené v zákoně, kdy se v našem právním řádu uplatňuje tzv. formální pojetí. Formální pojetí je omezené dvěma korektivy. Jedná se o hmotněprávní korektiv, který je představován zásadou subsidiarity trestní represe, kterou se budu ve své práci důkladněji zabývat a procesněprávním korektivem, který je představován zásadou oportunity.⁴²

Pojmové znaky trestného činu tvoří protiprávnost, tedy typové znaky trestného činu, neboli skutková podstata a obecné znaky uvedené v zákoně, kterými jsou věk a přičetnost, kdy u mladistvých pachatelů přistupuje ještě rozumová a mravní vyspělost.⁴³

Každá skutková podstata, jakožto znak trestného činu, se skládá ze čtyř obligatorních znaků. Jedná se o objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku. Nemá-li určité jednání všechny tyto znaky, není tu ani skutková podstata trestného činu.⁴⁴

V této části své práce se konkrétně zaměřím na subjektivní stránku trestného činu, jelikož se jedná o jednu z nejkomplicovanějších otázek při snaze určit trestněprávní odpovědnost sportovce. Problém činí zejména složité dokazování, jelikož sport je činnost, která je povolená a u které se nepředpokládá vznik úmyslných protiprávních jednání.⁴⁵

6.1 Objekt

Objekt je důležitý zejména z toho důvodu, že umožňuje stanovit charakter a stupeň společenské závažnosti skutku. Objektem trestného činu jsou společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestním zákonem.⁴⁶

Dle stupně obecnosti, dělíme objekt na obecný, druhý a individuální, přičemž význam druhového objektu spočívá v systematickém rozdělení trestných činů uvedených ve zvláštní

⁴¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 5. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2016, s. 38.

⁴² Tamtéž s. 127.

⁴³ Tamtéž s. 132-133.

⁴⁴ Tamtéž s. 159.

⁴⁵ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 73.

⁴⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 164.

části TZ do jednotlivých hlav.⁴⁷ V oblasti sportu budou v úvahu připadat zejména zásahy proti zdraví sportovce, tedy trestné činy, které jsou řazeny do hlavy I. dílu II. TZ.

6.2 Objektivní stránka

Obligatorními znaky objektivní stránky trestného činu jsou jednání, následek trestného činu a příčinný vztah mezi jednáním a následkem, tedy porušením či ohrožením hodnot, které jsou objektem trestného činu. Fakultativními znaky jsou především místo a čas jednání, účinek, hmotný předmět útoku a použitý prostředek ke spáchání trestného činu.⁴⁸

Vztáhneme-li tyto požadavky na sport, musí sportovec svým jednáním, tedy zákrokem, způsobit zranění jinému sportovci či teoreticky jeho zdraví ohrozit. Mezi tímto zákrokem a zraněním musí být příčinná souvislost.

6.3 Subjekt

Subjekt neboli pachatel je obligatorním znakem skutkové podstaty. Pachatelem trestného činu může být dle našeho práva pouze příčetná osoba starší patnácti let.⁴⁹

Má práce je zaměřena na trestněprávní odpovědnost sportovců, tedy pachatelem musí být osoba, která v době spáchání trestného činu provozovala sportovní činnost. Zajímavou otázkou ve spojení se sportem, která je ovšem dosud neřešena, je posouzení příčetnosti sportovce, který je, zvláště ke konci zápasu, značně vyčerpaný a zcela pohlcen hrou. V tomto smyslu se domnívám, že za určitých okolností, by se mohlo případně jednat o polehčující okolnost dle § 41 písm. b) TZ.

6.4 Subjektivní stránka

Nejproblematičtějším znakem skutkové podstaty v souvislosti se sportem je bezesporu její subjektivní stránka. Trestní zákoník vychází ze zásady důsledného uplatňování odpovědnosti za zavinění, kdy tato zásada je jednou z hlavních stavebních kamenů, na kterých je postavena definice trestného činu, což můžeme odvozovat z § 13 odst. 2 TZ, který stanovuje, že: „*k trestnosti činu je třeba úmyslné zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti*“. Významem této zásady tedy je, že k naplnění trestní odpovědnosti za následek nestačí tento následek pouze způsobit, ale je nutné ho taktéž zavinit. Bez zavinění není trestný čin a tedy ani trest.⁵⁰ Zavinění je jediným obligatorním znakem

⁴⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 167.

⁴⁸ Tamtéž s. 173.

⁴⁹ Tamtéž s. 195-196.

⁵⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 209.*

subjektivní stránky každého trestného činu. Fakultativními znaky jsou pohnutka a cíl pachatele.⁵¹

Zavinění může spočívat ve formě úmyslu nebo ve formě nedbalosti.⁵² Zaviněním chápeme existenci určitého psychického vztahu člověka ke skutečnostem, které zakládají trestný čin. Zavinění je tvořeno složkou vědění a složkou volní. Vědění zahrnuje vnímání a představu předmětů a jevů, ke kterým pachatel došel úsudkem na základě znalostí a zkušeností. Složka volní představuje určitý stupeň zaměření pachatele k porušení nebo ohrožení chráněného zájmu.⁵³

V trestním právu rozeznáváme dvě formy zavinění. Jedná se o úmysl, který se dále dělí na úmysl přímý a úmysl nepřímý a dále nedbalost, která se dělí na vědomou nedbalost a nedbalost nevědomou.⁵⁴

6.4.1 Úmysl přímý

Úmysl přímý v sobě obsahuje jak složku vědění, tak také složku volní. Lze jej definovat tak, že pachatel věděl, že způsobem uvedeným v trestním zákoně poruší nebo ohrozí nebo alespoň může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem a chtěl takové ohrožení způsobit.⁵⁵

Ačkoliv osobně nemám sebemenší pochybnosti ohledně toho, že spousta sportovních zákroků je vedena pouze za účelem zranění druhého sportovce, z procesního hlediska by bylo velmi složité takovýto úmysl sportovci dokázat. Z tohoto důvodu se domnívám, že přímý úmysl bude přicházet v úvahu spíše u zjevných excesů sportovců, tedy u zákroků, které se zcela vymykají sportovním pravidlům a které samy o sobě se sportem vůbec nesouvisí, případně kdy se k tomu sportovec (tedy pachatel) dobrovolně sám přizná.

6.4.2 Úmysl nepřímý

Úmysl nepřímý obsahuje, stejně jako úmysl přímý, složku vědění a složku volní. Rozdílem mezi oběma druhy úmyslu tak spočívá v odstupňování volní složky. Zatímco u přímého úmyslu pachatel vysloveně chce způsobit porušení či ohrožení chráněného zájmu, nepřímý úmysl je postaven na koncepci srozumění.⁵⁶ V trestním zákoníku je v § 15 odst. 2

---

⁵¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 216.

⁵² Tamtéž s. 219.

⁵³ Tamtéž s. 218.

⁵⁴ Tamtéž s. 219.

⁵⁵ Tamtéž s. 227.

⁵⁶ Tamtéž s. 229.

srozumění definováno takto: „*Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.*“⁵⁷

Nepřímý úmysl najde v posuzování trestní odpovědnosti ve sportu širší uplatnění, než úmysl přímý, neboť se může vztahovat i na zákroky, které již nemusí být zcela excesivního charakteru a lze je označit „pouze“ za absolutně bezohledné a vedené s velkou mírou brutality, kdy je sportovci zcela lhostejné, jaký následek způsobí.

I přes tento fakt se domnívám, že ve většině případů, kdy sportovec zraní svého protihráče, bude odpovědný za zavinění ve formě nedbalosti. Velice přesně se, dle mého názoru, k otázce úmyslného zavinění vyjádřil JUDr. Pinkava, který zhodnotil, že: „*Forma nepřímého úmyslu bude pro sportovní úrazy, které jsou spáchány úmyslně, daleko pravděpodobnější. Nicméně i přesto lze konstatovat, že případy úmyslného zavinění, ať již formou přímého nebo nepřímého úmyslu, budou z hlediska uplatnění trestní odpovědnosti v menšině. Případy vzniku zranění, které jsou následkem úmyslného jednání sportovců, nelze patrně ani nazývat sportovními zákroky. Jedná se o excesivní jednání, ke kterým dochází v průběhu sportovní činnosti, přičemž však jejich základ není dán charakterem sportu, ale jejich povaha má blízko k tradičním případům ublížení na zdraví, ke kterým dochází i mimo sportovní oblast.*“⁵⁸

6.4.3 Nedbalost

Nedbalost dělíme na nedbalost vědomou a nedbalost nevědomou. O vědomé nedbalosti hovoříme tehdy, pakliže pachatel věděl, že může způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ale bez přiměřeného důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. Vědomá nedbalost se vyznačuje tím, že u pachatele chybí složka vůle, tedy v našem případě sportovec není srozuměn s tím, že způsobí následek.⁵⁹ Nevědomá nedbalost se naopak definuje tak, že pachatel nevěděl, že může způsobem v trestním zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl. Stejně jako u vědomé nedbalosti, chybí i u nedbalosti nevědomé složka vůle, kdy pachatel ani neví, že může daný následek způsobit.

Měřítkem nedbalosti je zachování určité míry opatrnosti, kdy sportovec, který povinnou míru opatrnosti nedodržel, ačkoliv byl subjektivně schopen ji dodržet, se dopouští

⁵⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní.*, s. 74.

⁵⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 231.

nedbalostního jednání. Jednou z dalších otázek, kterou by bylo nutné posoudit, je skutečnost, zda zde byly přiměřené důvody, na které sportovec při svém jednání spoléhal.⁶⁰ Zde bude vhodné hodnotit především zkušenosti sportovce s obdobnými zákroky v souvislosti se stavem hrací plochy a úrovně, na které je daný sport provozován.

Abychom mohli hovořit o trestní odpovědnosti sportovce, bude tedy nutné zkoumat, zda sportovec při svém jednání dodržel povinnou míru opatrnosti. Co však přesně tento pojmem znamená, nám trestní zákoník nestanoví. Odpověď na tuto otázku musíme hledat ve sportovních pravidlech, která regulují povolené jednání sportovce při výkonu daného konkrétního sportu. Samozřejmě je nutné zmínit, že mezi porušením určité míry opatrnosti a následkem musí být příčinná souvislost, tedy kdo tuto míru opatrnosti neporuší, nemůže se dopustit nedbalostního trestného činu.⁶¹

S určitým nadhledem můžeme říci, že opatrnost a sport jsou protiklady, které se de facto navzájem vylučují. Náležitá opatrnost, tak jak ji chápou trestní normy, je proti smyslu a myšlence samotného sportu jako takového, neboť sport je vždy spojen s určitou zdravou mírou rizika.⁶² Nelze ani opomenout, že je to právě dramatičnost, tvrdost, adrenalin a emoce, kvůli kterým je sport provozován a sledován širokou veřejností. Z těchto důvodů tak nelze po sportovcích reálně požadovat, aby lpěli na přehnané bezpečnosti, opatrnosti a prevenci.⁶³ Podobný názor zastává i autorka Healey, která ve své knize *Sport and the Law* uvádí, že je nutné u sportu zohlednit fakt, že sportovci podřizují vše sportovnímu úspěchu a z tohoto důvodu by měla být hranice požadované povinné míry opatrnosti zachována ve všech situacích, ve kterých sportovci záměrně neporuší sportovní pravidlo zvláště hrubým způsobem.⁶⁴

Nicméně nelze za žádných okolností dovodit, že je akceptováno jakékoliv riziko v případě, kdy jde při určitých zákrocích veškerá ohleduplnost stranou. Domnívám se, že při zkoumání případného zavinění sportovce je nutné začít otázkou, zda byla porušena sportovní pravidla. Má práce celkově vychází z předpokladu, že pokud sportovní pravidlo nebylo porušeno, či sportovec jednal sice proti pravidlům, nicméně se nejednalo o exces, či o záměr, který by byl veden s brutalitou, nelze, jak jsem již uvedl výše, dovozovat trestní odpovědnost, a není tedy třeba se dále zaobírat otázkou zavinění. V případě, že jednání sportovce do této

---

⁶⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 232.

⁶¹ Tamtéž s. 233-234.

⁶² SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí...*, s. 56-57.

⁶³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu...*, s.124.

⁶⁴ HEATLEY, Deborah. *Sport and the Law*. UNSW Press, 2009, s. 134.

kategorie zákroků nespadá, je na místě se zaobírat otázkou, zda nedošlo k zaviněnému porušení obecné míry opatrnosti.

Z právního hlediska je porušení sportovních pravidel znakem nedodržení tzv. obecné prevenční povinnosti, přičemž z jejího porušení lze dovodit nedbalostní jednání. Obecná prevenční povinnost je zakotvena v § 2900 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (pozn. před účinností Nového občanského zákoníku byla prevenční povinnost zakotvena v § 415 zák. č. 40/1964 Sb.), dle kterého: *„Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.“* Sportovec tedy není zbaven povinnosti dodržovat určitou míru opatrnosti, aby nedošlo ke zranění jiného sportovce. Tedy je na něj kladen nárok, aby zhodnotil případný vznik nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákoníkem.⁶⁵ Tento trend několikrát potvrdil i Nejvyšší soud, který například svým rozhodnutím sp. zn.: 8 Tdo 68/2010 ze dne 17. 02. 2010, dovodil trestní odpovědnost právě skrze nedodržení obecné prevenční povinnosti, kdy konkrétně uvedl následující: *„Lyžař je povinen přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a zkušenostem a celkové situaci na místě, jímž projíždí (tedy zejména terénním, sněhovým a povětrnostním podmínkám, výhledovým poměrům, počtu a pohybu ostatních lyžařů či jiných osob apod.), aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat i na nenadálou překážku v jízdě. Pokud zaviněně nedodrží uvedená pravidla, lze u něj dovodit porušení tzv. obecné prevenční povinnosti uložené každému podle § 415 obč. zák. nebo nedodržení potřebné míry opatrnosti. Způsobí-li takovým porušením z nedbalosti jinému těžkou újmu na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák.“*

Závěrem této kapitoly bych rád podotkl, že je bezpodmínečně nutné, aby OČTŘ braly v potaz zejména intenzitu porušení sportovního pravidla, kdy nelze v žádném případě dovozovat nedbalostní jednání z každého zákroku sportovce, který není dle pravidel povolený, jelikož tímto postupem by byla potlačena soutěživost a touha po vítězství, bez kterých by sport zcela ztrácel svůj smysl. Správně se k tomuto tématu vyjádřil Nejvyšší soud, který svým rozhodnutím sp. zn.: 25 Cdo 493/2015 ze dne 20. 05. 2015 stanovil následující: *„K tomu, aby porušení pravidel sportovní hry vedoucí ke škodě na zdraví mohlo být považováno za porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák., musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry.“* Ačkoliv se v tomto případě jednalo o spor civilní, tento rozsudek zcela správně určuje, za jakých

---

⁶⁵ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní.*, s. 75.

okolností lze přistoupit k odpovědnosti sportovce za jím způsobenou újmu, když nelze sankcionovat běžné porušení sportovních pravidel.

7 Dekriminalizace zásahů do tělesné integrity

Ve sportu je vždy určitá míra rizika, kterou nelze vyloučit a bylo by nespravedlivé trestně stíhat všechna jednání sportovců, která formálně naplňují všechny znaky trestného činu.

Dekriminalizace je nutná v případech, které nespadají mezi dva shora vymezené typy jednání, za které lze vyvozovat trestní odpovědnost sportovce, tedy vždy v případech, kde se nebude jednat o zranění sportovce zapříčiněné zákrokem vedeným s brutální intenzitou či excesivním jednáním sportovce. V následujících kapitolách diferencuji možné formy dekriminalizace zásahů do integrity, které si navzájem způsobí sportovci. Dle platné právní úpravy existují dvě myslitelné možnosti, a to okolnosti vylučující protiprávnost a aplikační význam zásady subsidiarity trestní represe. Cílem této kapitoly je tak zhodnocení, jak tyto instituty lze aplikovat na sportovní odvětví.

7.1 Okolnosti vylučující protiprávnost

„Okolnosti vylučující protiprávnost jsou okolnosti, které pachatele činu jinak trestného zbavují trestní odpovědnosti.“⁶⁶ Jedná se o určité ospravedlnitelné jednání, které vylučuje pojmový znak trestného činu - protiprávnost. Toto jednání není od počátku trestné, a to z důvodu, že schází právě ona protiprávnost. Okolnosti vylučující protiprávnost jsou upravené v TZ v § 28 až § 32. Konkrétně se jedná o krajní nouzi, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.⁶⁷

Mimo tyto zmiňované okolnosti vylučující protiprávnost, které jsou výslovně zakotvené v trestním zákoníku, bylo teorií či praxí vytvořeno několik dalších okolností, které vycházejí z mimotrestních zákonů, které předpokládají, že pokud zákon dovoluje určitou činnost, pak se nejedná o činnost společensky škodlivou a dané jednání nelze označit jako trestný čin. Ačkoliv nejsou tyto okolnosti v zákoně výslovně stanoveny, tak jejich použití je možné, neboť se jedná o analogii ve prospěch pachatele, která je v trestním právu přípustná. Jako příklad okolností vylučujících protiprávnost vytvořených teorií či praxí lze uvést výkon práv a povinností, výkon povolání, či vykonávání dovolené činnosti.⁶⁸

Hlavním důvodem proč se sportovní činnost podřazuje pod okolnosti vylučující protiprávnost je ten, že jestli stát povolí provozování určité sportovní činnosti, dává tak najevo souhlas s jejím provozováním, z čehož, jak jsem již uvedl ve své úvodní kapitole, se

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 259.

⁶⁷ zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 251.

presumuje soulad pravidel daného sportu s právním řádem. Lze si jen opravdu těžko představit, že by stát povolil určitý sport, který by byl v rozporu s právním řádem tohoto daného státu. Z tohoto důvodu zde tak najde uplatnění základní pravidlo, které stanovuje, že tam, kde byla dodržena sportovní pravidla, se nemůže jednat o rozpor s právním řádem a případné zranění sportovce, které bude vyplývat z podstaty sportu a zároveň se nebude jednat o určitý exces sportovce, nebude od počátku trestné.⁶⁹

Nicméně není zcela jednoznačné, pod jakou z výše uvedených okolností vylučujících protiprávnost lze podřadit sportovní činnost. Z okolností v zákoně uvedených připadají v úvahu především svolení poškozeného a přípustné riziko. Z okolností dotvořených praxí a teorií se často v souvislosti se sportem skloňuje tzv. výkon dovolené činnosti.⁷⁰

Nelze však vyloučit, že se nemůže ve sportu vyskytnout taková situace, která by spadala pod krajní nouzi nebo nutnou obranu. Nicméně mám za to, že takové případy budou natolik výjimečné a do značné míry specifické, že by bylo nadbytečné se jimi nyní šířeji zabírat, což ale neznamená, že se tyto uvedené případy již v minulosti nestaly.⁷¹

7.1.1 Souhlas poškozeného

Souhlas poškozeného je upraven v TZ v § 30 a podmínky pro využití tohoto institutu jsou následující:⁷²

- a) Jde o zájmy jednotlivce, o nichž sám může rozhodovat, a netýkají se zájmu společnosti.
- b) Nelze udělit souhlas k ublížení na zdraví, nebo usmrcení (určitá výjimka u lékařských zákroků)
- c) Je dán zásadně před činem nebo současně s činem (později pouze výjimečně)
- d) Svolení je dobrovolné, vážné, určité a srozumitelné
- e) Je dáno osobou, která je schopna učinit závazný projev v tomto směru
- f) Svolení poškozeného se jeví na první pohled jako aplikovatelné na sportovní činnost, nicméně názory na jeho vhodnost se značně liší a při jeho výkladu se objevuje řada nejasností.

Jednou ze základních otázek je, zdali sportovec souhlas předem udělil a samozřejmě v jaké formě. Lze dovodit, že sportovec, který se rozhodne k vykonávání sportovní činnosti je srozuměn s její povahou a tím, že dobrovolně podstoupil toto riziko, dává konkludentní

⁶⁹ PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo...*, s. 187.

⁷⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 251.

⁷¹ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 82.

⁷² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 266-267.

souhlas s možnými zraněními vyplývajícími ze hry (odřenin, pohmožděniny a jiná lehčí zranění). Nicméně z tohoto nelze v žádném případě dovodit, že sportovec rovněž automaticky souhlasí s tím, že mu bude způsobeno těžké zranění soupeřem komplikující mu jeho sportovní kariéru či dokonce ohrožující jeho život, a to např. po dobu několika měsíců nebo let. Podobného názoru je i autor Herring, který ve své knize *Criminal law* pojednává o tom, že v případě porušení sportovního pravidla sportovcem způsobem, kdy jeho zákrok je za určitou hranicí přípustné intenzity, kterou lze při daném sportu důvodně očekávat, se nemůže tento sportovec odvolávat na skutečnost, že se poškozený sportovec dobrovolně účastnil dané sportovní činnosti a tím udělil souhlas k zásahům do jeho integrity. V těchto případech tak dle jeho názoru není trestní odpovědnost vyloučena.⁷³

Navíc se dále nabízí otázka, zdali se v tomto případě nejedná spíše o vědomost možného zranění, která v žádném případě nenahrazuje souhlas sportovce.⁷⁴

Dalším podstatným nedostatkem pro podřazení sportovní činnosti pod svolení poškozeného je uveden v § 30 odst. 3 TZ, ve kterém je stanoveno následující: „*S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení podle odstavce 1 považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.*“⁷⁵ Z tohoto ustanovení tak vyplývá, že sportovec ani nemůže udělit právně relevantní souhlas s ublížením na zdraví v rámci vykonávané sportovní činnosti. Z tohoto pohledu se tedy domnívám, že svolení poškozeného v rámci sportovní činnosti nelze uplatnit. Ke stejnému závěru dochází i doktor Hrnčičík, který argumentuje tím, že zdraví není obecně zájmem, se kterým by mohl sportovec (poškozený) volně nakládat a vystavovat jej případným zásahům. Dále svůj závěr doplňuje tvrzením, že nelze udělit souhlas k nekonkrétnímu a potencionálnímu riziku, tedy obecné akceptace předem neurčité škody, jejíž rozsah není zřejmý.⁷⁶

7.1.2 Přípustné riziko

Přípustné riziko jako okolnost vylučující protiprávnost je nově zakotveno v § 31 TZ.⁷⁷ Nejedná se nicméně o pojem neznámý, když před účinností trestního zákoníku z roku 2009

---

⁷³ HERRING, Jonathan. *Criminal law*. Palgrave Macmillan, 2015, s. 396.

⁷⁴ KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*, 2006, 7-8, s. 67.

⁷⁵ zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní...*, s. 1313.

⁷⁷ zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

bylo přípustné riziko dovozováno naukou i praxí trestního práva.⁷⁸ Podmínky pro použití přípustného rizika jsou následující:⁷⁹

- a) Vykonávání společensky prospěšné činnosti v rámci svého povolání, zaměstnání, postavení, funkce.
- b) Jednání je v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl jednající v době svého rozhodování v době svého rozhodování o dalším postupu.
- c) Nesmí dojít k ohrožení života nebo zdraví člověka, aniž by byl dán dotčenou osobou souhlas v souladu s jiným právním předpisem.
- d) Výsledku nelze dosáhnout jinak a společensky prospěšný výsledek musí odpovídat míře rizika.
- e) Činnost nesmí zřejmě odporovat požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičít dobrým mravům.

Hlavním cílem zavedení tohoto institutu byla zřejmě snaha postihnout situace týkající se vědecko-technického vývoje, zejména zaváděním nových postupů, technologií, léčebných metod atd.⁸⁰ Nicméně jak vyplývá z důvodové zprávy, zákonodárce zamýšlel zřejmě použití přípustného rizika i na oblast sportovní činnosti. Konkrétně je v důvodové zprávě uvedeno následující: „*Definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami (boxeři, hokejisté, automobiloví závodníci apod.) či výkonem povolání (zejména lékařů, ale i horských vůdců, lyžařských instruktorů apod.) atd.*“⁸¹ Pokud však budeme postupně aplikovat jednotlivé podmínky přípustného rizika na sportovní činnost, tak bude zřejmé, že toto ustanovení není „šité na míru“ tomuto odvětví a jeho podřazení pod tuto okolnost vylučující protiprávnost vypovídá více o zařazení z nouze, jak vyplývá z níže uvedeného.

Při úvahách zdali můžeme podřadit sportovní činnost pod institut přípustného rizika, musíme jako první zvážit otázku, jestli sportovní činnost splňuje podmínku obecné společenské prospěšnosti pro společnost, přičemž nestačí, aby z této činnosti měl prospěch jednotlivec nebo několik jednotlivců.⁸² Zatímco o společenské prospěšnosti profesionálních sportovců nevznikají větší spory a judikatura i většina autorů prospěšnost připouští, u amatérsky provozovaného sportu je to předmětem mnohých diskuzí a teorií. Jedním z autorů, kteří nesouhlasí s podřazením sportovní činnosti pod přípustné riziko je JUDr. Pinkava, který

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 268.

⁷⁹ Tamtéž s. 269.

⁸⁰ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 84.

⁸¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁸² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 260.

tvrdí, že právě u amatérsky provozovaných sportů je společenská prospěšnost téměř vyloučena. Dále k této otázce dodává, že přípustné riziko je koncipováno (s čímž již plně souhlasím), převážně pro oblast vědy a výzkumu.⁸³ Dalším z autorů, kteří jsou proti aplikaci přípustného rizika na amatérský sport, je JUDr. Gřivna, který vztahuje možnost využití dané okolnosti vylučující protiprávnost pouze na profesionální sport.⁸⁴

S tímto názorem se neztotožňuji, neboť mám za to, že i u amatérského provozování sportu se jedná o společensky prospěšnou činnost. Např. zákon o podpoře sportu ve svém úvodním paragrafu vymezuje sport jako veřejně prospěšnou činnost. To, že se tímto zákonem nemyslí jen profesionální provozování sportovní činnosti, vyplývá z § 2 odst. 1 zákona o podpoře sportu, ve kterém je uvedeno následující: „*Sportem je pro účely tohoto zákona každá forma tělesné činnosti, která si prostřednictvím organizované i neorganizované účasti klade za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.*“ Dalším argumentem pro případnou aplikaci přípustného rizika i na oblast amatérského sportu je ten, že zde nejsou rozdíly ve sportovních pravidlech, podle kterých se řídí např. profesionální fotbalista a amatérský fotbalista. Bylo by nespravedlivé zužovat trestní odpovědnost pouze na základě podepsané profesionální smlouvy, když podstata daného sportu je pořád stejná. Nadšení a zápal amatérských sportovců se od těch profesionálních často neliší a rozdíl spočívá spíše v kvalitě sportovního výkonu. V tomto smyslu vyvstává další otázka, a to otázka týkající se mladistvých sportovců. Mladiství sportovci nemají ve většině případů podepsané profesionální smlouvy, ačkoliv provozují sport s nasazením (a často i kvalitou) srovnatelným s profesionálními sportovci. Domnívám se tedy, že vztahovat přípustné riziko pouze na profesionální sportovce není správným řešením a mělo by se vztahovat na všechny subjekty, které provozují sportovní činnost.

Na základě shora uvedeného pohledu můžeme dovodit, že společenská prospěšnost sportu je dána, a tedy sportovní činnost tuto podmínku splňuje.

Ohledně podmínky souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl jednající v době svého rozhodování o dalším postupu, se domnívám, že zde není důvod k závěru, že sportovní činnost tuto podmínku nespĺňuje. Jak je shora uvedeno, tato podmínka míří více na oblast vědy, výzkumu a medicíny, jakožto oblasti s velmi dynamickým rozvojem. Oproti tomu sportovní pravidla jsou relativně neměnná a existují v téměř stejné podobě již

---

⁸³ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní.*, s. 85.

⁸⁴ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní zákoník...*, s. 427.

desítky let. Tato podmínka najde uplatnění ve sportovní oblasti snad jen v souvislosti s moderními pomůckami pro sportovce.

Další podmínkou je to, že výsledku nelze dosáhnout jinak a společensky prospěšný výsledek musí odpovídat míře rizika, jinak řečeno, že k němu lze sáhnout až tam, kde jiná možnost dosažení společensky prospěšného výsledku neexistuje.⁸⁵ Tato podmínka je spjata se společenskou prospěšností sportu. Můj názor je, jak jsem již uvedl, že sportovní činnost je společensky prospěšná, vyvstává však otázka, zda-li její provozování splňuje zmiňovanou otázku subsidiarity k možnému riziku. Na tuto otázku jistě není jednoduché odpovědět a bude vždy záležet na konkrétním odvětví sportu. Zatímco např. u fotbalu není riziko zranění příliš velké a společenská prospěšnost v tomto případě obecně zjevně převažuje, u některých bojových sportů je riziko zranění enormní a společenská prospěšnost zde již není tak výrazná, a to i s ohledem ke skutečnosti, že se netěší široké oblibě společnosti (právě např. některé bojové sporty).

Co se týká zákonem požadované podmínky, že nesmí dojít k ohrožení života či zdraví, aniž by dal poškozený k tomuto souhlas dle jiného právního předpisu, lze konstatovat, že sportovci jsou si vědomi určitého rizika a započítáním činnosti tak dávají konkludentní souhlas, tedy jak jsem již uvedl u svolení poškozeného.

Jsem toho názoru, že ačkoliv lze určitým výkladem a analogií dospět k závěru, že sport lze podřadit pod přípustné riziko, je více než zřejmé, že primární oblastí, na kterou tento institut míří, není sportovní činnost, ale oblast vědeckého, hospodářského, technického či medicínského vývoje a sportovní činnost je zde zákonodárcem zařazována spíše z nouze, než z toho důvodu, že by sport do této kategorie skutečně spadal. Nicméně jsou i autoři, kteří aplikaci přípustného rizika připouští i na oblast sportu. JUDr. Kocina uvádí, že zákonná dikce je koncipována tak, že pokrývá mnoho rizikových činností, na rozdíl třeba od slovenské úpravy, která se vztahuje pouze na oblast vědy a výzkumu. Širokou aplikovatelnost odvozuje z úmyslu zákonodávce, který nevázal přípustné riziko na určitou oblast právě z důvodu, aby bylo široce využitelné. JUDr. Kocina v této souvislosti mluví o tzv. sportovním riziku, které je určitou podkategorií přípustného rizika.⁸⁶

---

⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní zákoník...*, s. 427.

⁸⁶ KOCINA, Jan. *Přípustné riziko ve sportu*. Bulletin-advokacie.cz 24. 3. 2016 [cit. 22. 7. 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/pripustne-riziko-ve-sportu>>

7.1.3 Výkon povolené činnosti

Tato okolnost vylučující protiprávnost není v trestním zákoníku výslovně uvedena a její existence je dovozována právní praxí a právní teorií. Stěžejní myšlenkou této teorie je, že určitý subjekt, v tomto případě sportovec, vykonává určitou činnost, která je státem akceptována, a tudíž sportovec nemůže být za její výkon postihován. Tato myšlenka je tak plně v souladu s tím, co jsem uvedl v kapitolách o vztahu práva a sportu. Stát uznává prospěšnost této činnosti a tím dává najevo, že je při ní tolerována určitá míra rizika.⁸⁷ V případě profesionálních sportovců můžeme hovořit o výkonu povoleného zaměstnání. Na případnou trestněprávní odpovědnost sportovce tak bude zapotřebí nahlížet v souvislosti s příslušnými sportovními pravidly, dle kterých se daný sport řídí. Zjednodušeně řečeno, pakliže sportovec bude postupovat v souladu s pravidly, nebude trestně odpovědný za způsobení zranění jinému sportovci, což ovšem neznamená, že za jakékoliv porušení pravidel bude sportovec trestně odpovědný. Tuto problematiku vztahu pravidel sportu a trestní odpovědnosti jsem již podrobněji popsal v předcházejících kapitolách.

7.1.4 Sportovní riziko

Celkový vliv sportu na společnost a jeho neustálý vývoj by v budoucnu mohl přimět zákonodárce k zavedení speciální okolnosti vylučující protiprávnost, která by dopadala přímo na sportovce. V odborné veřejnosti se začínají objevovat první koncepty, jak by tato okolnost mohla vypadat. Jednou z potencionálních možností, o kterých se hovoří, je tzv. teorie sportovního rizika. Bohužel tato teorie zatím není příliš rozpracována, a tak není zcela jasné, za jakých podmínek by sportovec byl trestně odpovědný. Objevují se úvahy o tom, že se bude jednat o jakousi kombinaci shora zmíněných okolností, která by v důsledku zohledňovala nebezpečnost provozované činnosti a dobrovolnost ze strany sportovců k výkonu této činnosti.⁸⁸ Nicméně se zatím jedná spíše o počínající snahu o probuzení větších diskuzí na toto téma, a tedy zatím tato teorie, přes svůj budoucí potenciál, zůstává neaplikovatelná.

7.2 Zásada subsidiarity trestní represe

Postup dekriminalizace zranění způsobených při sportovních utkání lze uplatňovat i skrze tzv. materiální korektiv legální definice trestného činu neboli subsidiaritu trestní represe.⁸⁹ Zákonná definice se nalézá v § 12 odst. 2 TZ, a zní následovně: „*Trestní*

⁸⁷ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní...*, s. 85.

⁸⁸ Tamtéž s. 87.

⁸⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 127.

odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.“⁹⁰

Zásada subsidiarity trestní represe vyjadřuje, že trestní právo je nejpřísnější prostředek, který má stát k dispozici k ochraně taxativně vymezených zájmů. Doplňuje ochranu poskytovanou jinými právními předpisy, nastupuje tam kde ostatní prostředky právní nebo mimoprávní se ukáží být neúčinné.⁹¹

Podstatou subsidiarity trestní represe je tedy to, aby nebyla přetěžována trestní represe v případech, které sice formálně naplňují znaky protiprávního jednání, ale jen ve velice malé míře, která je činí pro společnost nezávažným. V této spojitosti je nutné si položit klíčovou otázku, a to zda a případně v jaké míře, je naplněna společenská škodlivost, pakliže skutečně nastane zranění, které vznikne při sportovní činnosti.

Předtím, než se pokusím zodpovědět tuto otázku, je zapotřebí v následující kapitole vymezit, jaký význam má subsidiarita trestní represe v platné trestněprávní úpravě.

7.2.1 Pojem a účel zásady trestní represe

Přijetím trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. došlo k zavedení formálního pojetí trestného činu, kdy vyvstala potřeba změkčit dopad tohoto pojetí, jelikož striktní dodržování tohoto pojetí by znamenalo přepínání trestní represe. Z tohoto důvodu byl do trestního zákoníku vložen institut hmotněprávního korektivu, a to ve formě subsidiarity trestní represe v § 12 odst. 2 TZ.⁹²

Praktické uplatnění této zásady spočívá v tom, že OČTŘ má možnost zhodnotit, že se v daném případě nejedná o trestný čin, ačkoliv byly naplněny veškeré znaky skutkové podstaty, a to s ohledem na míru společenské škodlivosti. Tento přístup je tak změnou oproti předešlému dnes již neplatnému trestnímu zákonu č. 140/1961 Sb., který bral společenskou škodlivost, resp. dřívější terminologií označovanou společenskou nebezpečnost, jako jeden ze znaků trestného činu.⁹³

Zásada subsidiarity trestní represe má v dnešní podobě dvojí význam. Jedná se o význam legislativní a význam aplikační. Legislativní význam se v praxi uplatní jakožto kriminálně - politická směrnice, která limituje intenzitu trestní represe, a to při definování

---

⁹⁰ zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁹¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 129.

⁹² JIŘÍČEK, Pavel a MAREK Tomáš. *Řešení bagatelních deliktů*. Praha: Leges 2014, s. 65.

⁹³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 135.

skutkových podstat trestných činů a stanovení dalších obecných podmínek trestní odpovědnosti.⁹⁴

Pro potřeby mé práce je ovšem daleko důležitější aplikační význam subsidiarity trestní represe, kterou rozvedu v následující podkapitole.

7.2.2 Aplikační význam zásady subsidiarity trestní represe

Daná zásada se uplatňuje jako korektiv zabraňující kvalifikaci určitého protiprávního jednání jako trestného činu. Z této zásady vyplývá, že ne jakékoli jednání, které naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, je nutno označit za trestný čin. Musí se jednat o jednání společensky škodlivé, přičemž tato společenská škodlivost musí dosahovat určitého stupně, ve kterém by nepostačovalo uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Toto však neznamená, že trestní odpovědnost je vyloučena vždy, kdy je možno určité jednání postihnout dle civilních či správních předpisů. Trestní odpovědnost je vyloučena v případech, kdy mimotrestní postih postačí k naplnění funkcí vyvození odpovědnosti, tedy splnění cíle reparačního, preventivního, a zároveň není nezbytná funkce represivní.⁹⁵

Tyto dvě výše popsané podmínky, tedy případy, které jsou společensky škodlivé, když zároveň nepostačuje odpovědnost podle jiného právního předpisu, musí být splněny kumulativně. Je tedy zřejmé, že trestným činem by nemělo být jakékoliv jednání, ale jen jednání dosahující určité výše společenské škodlivosti.

Trestní zákoník vychází z premisy, že každá skutková podstata v sobě obsahuje společenskou škodlivost, jinak by nebyl dán důvod jejího zařazení do zvláštní části trestního zákoníku. Nicméně v praxi se vyskytují případy, které sice formálně naplňují znaky skutkové podstaty, ale ne v míře, která je potřebná pro vyvození trestní odpovědnosti.⁹⁶ V této souvislosti hovoříme o bagatelních trestných činech. V uvedených případech je tak nutné jednání posoudit dle kritérií společenské škodlivosti, která budou prakticky určována dle povahy a závažnosti činu, které zákonodárce demonstrativně uvádí jako hlediska pro ukládání trestu dle ust. § 39 odst. 2 TZ, který stanovuje následující: „*Povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem*

---

⁹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné...*, s. 34.

⁹⁵ Tamtéž. s. 34.

⁹⁶ Výkladové stanovisko nejvyššího státního zástupce k uplatňování zásady subsidiarity trestní represe a škodlivosti činu (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku). Poř. č. 5/2011 Sbirka výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství, str. 3-6.

*provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.*⁹⁷

I přesto, že důvodová zpráva odkazuje na kritéria dle uvedeného ustanovení TZ, je otázkou, zda je lze brát jako obsah pojmu společenské škodlivosti, jelikož trestní zákoník neobsahuje výslovné ustanovení, které by nám umožnilo tento výklad. Tato kritéria se používají při ukládání trestu a je na místě zhodnotit, zda všechna tato kritéria jsou vhodná při zvažování trestní odpovědnosti. Zejména lze pochybovat o kritériu osoby pachatele, kde je mimo jiné zahrnuta i recidiva, která by neměla mít při posuzování trestní odpovědnosti své místo. Představme si situaci, kdy dva hráči fotbalu předvedou naprosto totožný zákrok, přičemž jeden z nich byl již v minulosti za obdobný zákrok sankcionován a druhý nikoliv. Pakliže bychom vzali jako hledisko osobu pachatele, do kterého je zahrnuto i zohlednění recidivy, došli bychom k nesprávnému závěru, že jeden z těchto fotbalistů trestný čin spáchal a druhý nikoliv. Mezi další kritéria řadíme význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, míru zavinění pachatele a taktéž pohnutka, záměr nebo cíl.

Je zřejmé, že v případě sportu, budou hrát velkou roli zejména kritéria, která zohledňují způsob provedení činu, okolnosti, za kterých byl čin spáchán a taktéž bude možné zohlednit míru zavinění, pohnutku, záměr nebo cíl. Pomineme-li zmíněné excesy sportovců, měly by orgány činné v trestním řízení především zohlednit, zda zákrokem dochází ke způsobenému zranění „v zápalu boje“, kdy cílem nebylo zranit protihráče, ale dosažení určitého sportovního cíle a způsobené zranění bylo zaviněno pouze z nedbalosti, tedy neúmyslně, kdy si sportovec počínal de facto neopatrně nebo neomaleně. Dále by měla být do jisté míry brána v potaz i skutečnost, že poškozený se zúčastnil hry dobrovolně a s určitým rizikem byl srozuměn. K aplikaci subsidiarity trestní represe ve sportu se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém rozsudku sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 ze dne 21. 3. 2007, ve které se pokusil vymezit některá kritéria, která Nejvyšší soud vedla k nevyužití institutu subsidiarity trestní represe. Konkrétně judikoval: *„Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost v posuzovaném případě podle názoru Nejvyššího soudu dosáhl stupně odpovídajícího nejméně dolní hranice typové nebezpečnosti činu pro společnost, a tedy zcela odpovídá běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty. Soudy nižších stupňů totiž nemohly pominout především nepřiměřenost zákroku obviněného vzhledem k dané herní situaci, použití nepřiměřené síly, která nebyla potřebná k zákroku, a zejména okolnost, že obviněný v průběhu zápasu nepodrazil soupeře zcela*

---

⁹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 12

náhodně a ojediněle, neboť byl již za obdobný zákrok (i když bez zranění) napomínán žlutou kartou.“⁹⁸

7.3 Závěrečné zhodnocení

Pro využití institutu okolností vylučujících protiprávnost ve sportu je nutné naplnit striktní podmínky každé konkrétní okolnosti. Jak je zřejmé ze shora uvedeného, sportovní činnost nelze jednoznačně podřadit pod žádnou z okolností. Důvodová zpráva sice uvádí, že sportovní činnost lze podřadit pod kategorii přípustného rizika, nicméně, jak jsem již uvedl, sportovní činnost je zde zařazována spíše z nouze. Důvodem je skutečnost, že sport je natolik specifické odvětví, že ho nelze upravit v rámci jiných lidských činností. De lege ferenda by bylo, dle mého názoru, tedy vhodné, definovat okolnost vylučující protiprávnost, která by upravovala přímo oblast sportu a zohledňovala její specifika.

Z těchto důvodů, kdy není zcela zřejmé a jasné, do jaké kategorie okolností vylučujících protiprávnost lze zranění, která vznikla při sportovní činnosti podřadit, přichází v úvahu uplatnění zásady subsidiarity trestní represe, jejichž použití umožňuje do jisté míry volnou úvahu OČTŘ, které mohou dojít k závěru, že z daného jednání nebude vyvozována trestněprávní odpovědnost. Tento závěr mohou OČTŘ učinit po zhodnocení shora zmíněných kritérií společenské škodlivosti, kdy je zřejmé, že tento postup se jeví v současné chvíli jako vhodnější, a to oproti dekriminálnímu skrze okolnosti vylučující protiprávnost.

---

⁹⁸ K tomu srov. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 561/2016 ze dne 31. 8. 2016.

8 Judikatura zahraničních soudů

Vzhledem ke skutečnosti, že na našem území není trestněprávní odpovědnost sportovců příliš rozšířené a diskutované téma, není ani mnoho případů, které by byly řešeny před českými soudy. Oproti tomu v zahraničí, především v angloamerickém právu, je možné najít relativně velké množství případů, kdy byl sportovec uznán vinným za trestný čin, kterým se dopustil zásahu do tělesné integrity jiného sportovce při provozování sportovní činnosti. Dále poukáži na některá rozhodnutí německých soudů, která se zabývala tématem odpovědnosti sportovců, především z toho důvodu, že se jedná o právní řád, ke kterému má Česká republika velice blízko.

8.1 Angloamerický právní systém

8.1.1 Královna vs. Marty McSorley

Tento případ jsem vybral z toho důvodu, že představuje klasický exces sportovce při výkonu sportovní činnosti, kdy se jeho zákrok vymyká jakýmkoli pravidlům daného sportu a není důvod, jak ostatně též dovodil soud, aby sportovec nebyl za takové jednání trestně stíhán.

Tento případ se odehrál během zápasu nejznámější a nejslavnější hokejové ligy, a to kanadsko-americké NHL, kdy hráč týmu Boston Bruins Marty McSorley zcela nepochopitelně a mimo hru udeřil svojí hokejkou do obličeje hráče týmu Vancouveru Canucks Donalda Brasheara.⁹⁹

Soud se zabýval především otázkou, zda chování Martyho McSorleye spadá mezi běžné chování při hře ledního hokeje, z čehož by bylo možné usuzovat, že Donald Brashear souhlasil s rizikem, že může takovýto zákrok nastat a způsobit mu zranění. Soud dovodil, že úder hokejkou do hlavy protihráče nespadá do běžného způsobu hry, tudíž na takovéto zákroky nespadá riziko zranění, se kterým sportovec konkludentně souhlasí, když se dobrovolně účastní daného sportu. Marty Mc Sorley byl nakonec soudem shledán vinným a odsouzen na 18 měsíců podmíněného trestu odnětí svobody.¹⁰⁰

Daný případ je zajímavý i z toho důvodu, že prakticky obdobný zákrok se odehrál i v České republice. Jedná se o situaci, kterou jsem popisoval v kapitole pojednávající o dodržení sportovního pravidla, kdy hráč HC Vítkovice udeřil mimo hru hráče HC Třince do

---

⁹⁹ Zákrok je možné shlédnout zde: <https://www.youtube.com/watch?v=cTbhwCedkQs>

¹⁰⁰ HARTLEY, Hazel. *Sport, Physical Recreation and the Law*. Routledge, 2009, s. 112 – 113.

obličej a způsobil mu vážná zranění. Nicméně v tomto případě zůstal zákrok bez povšimnutí OČTR.

8.1.2 Královna vs. Barnes

Jedná se o jedno z nejznámějších rozhodnutí týkající se odpovědnosti sportovců za způsobené úrazy, kdy význam tohoto rozhodnutí spočívá především ve stanovení obecných podmínek a východisek při posuzování, zda trestní právo má za určitých okolností zasahovat do sportu, či nikoliv.

Oproti shora uvedenému rozhodnutí, které se týkalo profesionální hráče ledního hokeje, v tomto případě byl poškozený hráč účastník čistě amatérského fotbalového zápasu konaného v prosinci roku 2002. Během zápasu byl tento hráč atakován hráčem druhého týmu, který mu svým zákrokem (tzv. skluzem) způsobil těžké zranění pravé nohy. Za daný zákrok, který byl státním zastupitelstvím označen za zbytečný, velmi hrubý a bezohledný, kdy navíc tento zákrok přišel zezadu a v době, kdy již nebylo možné zasáhnout míč, obdržel hráč Barnes červenou kartu. Argumenty obžalovaného spočívaly na skutečnosti, že daný zákrok byl sice tvrdý, ale přesto veden férovým způsobem a způsobené zranění bylo čistě dílem náhody. Soud odsoudil Barnese, nicméně mu bylo umožněno se vůči tomuto rozhodnutí odvolat. Odvolací soud sehrál významnou roli v tom, že vymezil podmínky, za kterých může být sportovec trestně odpovědný. Odvolací soud dovedl, že primárně by měly být tyto sportovní zákroky trestány dle příslušných fotbalových norem v rámci systému daného sportu, případně by měla být náhrada škody za způsobené zranění vymáhána občanskoprávní žalobou. Trestní právo by se tedy mělo uplatnit pouze v skutečně závažných případech, nicméně jeho použití není vyloučeno. Soud vycházel z principu, že sportovec, který se dobrovolně účastní určitého sportu, tím dává konkludentní souhlas s případným zraněním, které mu bude způsobeno v rámci tohoto sportu zákroky, které může vzhledem k povaze daného sportu předpokládat. Odvolací soud v tomto smyslu mluvil o termínu „legitimate sport“, což lze volně přeložit jako veškerá povolená jednání v rámci daného sportu. Hlavní otázkou pro posouzení trestní odpovědnosti tedy je, zda bylo sportovci způsobeno zranění standardním zákrokem, nebo se jednalo o zákrok, který nelze předpokládat. Jako další východiska pro případné posuzování trestní odpovědnosti sportovců uvedl skutečnost, že úmyslně způsobené zranění ve sportu nemá trestní imunitu, a že je nutné zohlednit, zda zákrok nastal při hře či v přerušené hře,

přičemž dále rovněž dovedl, že zcela bezohledný, zbytečný a neopodstatněný zákrok sportovce taktéž může zakládat trestněprávní odpovědnost.¹⁰¹

Jen pro úplnost dodávám, že v daném případě nakonec nebyl Barnes shledán vinným, nicméně spíše z důvodu procesních pochybení než z důvodu, že by Barnesovo jednání nenaplnovalo shora uvedené podmínky.

8.1.3 Moss [2000] 1 Cr App R (S) 307

Tento případ se stal v rámci jednoho z nejtvrdějších druhů sportů ve světě. Hráč rugby byl odsouzen za úmyslné těžké ublížení na zdraví, kdy během zápasu udeřil hráče druhého týmu pěstí do obličeje, a tímto jednáním mu způsobil zlomeninu očnice. Soud dospěl k závěru, že ačkoliv je rugby velmi tvrdý sport již ze své vlastní podstaty, neznamená to, že by zde z tohoto důvodu mělo být akceptováno násilí.¹⁰²

Na tomto případě jsem chtěl názorně demonstrovat, že ani v případě sportů, které jsou svým pojetím velmi tvrdé a často v nich dochází ke zranění zúčastněných hráčů, nelze připouštět, aby hráči byli za své excesivní jednání zcela neodpovědní.

8.2 Německá judikatura

Německá judikatura vychází z teorie souhlasu poškozeného, nicméně se současně zabývá rozsahem a předpoklady tohoto souhlasu, kdy nelze automaticky dekriminlizovat veškeré zásahy do integrity sportovce s odůvodněním, že poškozený s tímto zásahem souhlasil.

8.2.1 Rozsudek Bavorského Vrchního soudu 1960 /180

Tento rozsudek Bavorského Vrchního soudu je velmi důležitý, jelikož položil doktrinální základ, se kterým přistupují německé soudy k otázce trestněprávní odpovědnosti sportovců.¹⁰³

„Svolení hráče s tělesným úrazem, které znamená vzdání se ochrany tělesné nedotknutelnosti poskytované trestním zákonem, nemůže – tak jako v řešené věci – zahrnovat jednání protihráče, která jsou učiněna na základě úmyslného porušení sportovních pravidel. Nicméně vždy se vztahuje na ta tělesná zranění, která dopadají na jednání, jež jsou sportovními pravidly dovolena, jakož i na ta tělesná zranění, která i přes respektování

¹⁰¹ Celé znění judikátu dostupné na <<https://libstudies.files.wordpress.com/2013/02/barnes.pdf>>

¹⁰² PARSONS, Simon. *Contact Sports and the Criminal Law*. criminallawandjustice.co.uk, 22. ledna 2010 [cit. 15. 11. 2017]. Dostupné na <<https://www.criminallawandjustice.co.uk/features/Contact-Sports-and-Criminal-Law>>.

¹⁰³ KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní...*, s. 952.

pravidel se stále objevují ve férové hře a jedná se o nešťastné náhody bez zavinění hráče, kterým se nelze vyhnout. Již dobrovolná účast na sportovním zápoleení obsahuje svolení s tělesnými nebezpečími, která s sebou typicky soutěžní boj nese. Ovšem tam, kde dojde k hrubému porušení pravidel, zvláště v případě úmyslného porušení, není možné vycházet z ospravedlňujícího účinky svolení.“¹⁰⁴

Dle mého názoru je tento přístup německých soudů zcela správný, kdy je na jedné straně zohledněna určitá rizikovost sportovní činnosti a dobrovolnost všech zúčastněných osob, kdy nelze trestat každé zranění, které si sportovci navzájem způsobí, nicméně na druhou stranu stanovuje určité hranice, za jejichž překročení může být sportovec trestně odpovědný. Toto pojetí trestní odpovědnosti sportovců je velmi blízké celkové myšlence mé práce, kdy by trestní právo obecně nemělo zasahovat do sportovní činnosti, ale zároveň by se ani nemělo vzdávat práva zasáhnout v případech, které se svojí brutalitou vymykají samotné myšlence sportu.

8.2.2 Rozsudek LAG Köln ze dne 28. 6. 1984, sp. zn. 10 Sa 59/84

Tento rozsudek se zabýval otázkou, zda lze ze samotného porušení pravidel odvodit nedbalostní zavinění sportovce, kdy tento soud došel k závěru, že: *"Ne každé porušení pravidla hry sloužící ochraně hráče odůvodňuje výtku nedbalosti; záleží pak na tom, zda chování narušitele leží za hranicí mezi tvrdostí, kterou hra vyžaduje, a nefér jednáním.*“¹⁰⁵

S tímto rozhodnutím se rovněž zcela ztotožňuji, jelikož je zde správně vyřčeno, že samotné porušení pravidla ještě nezakládá úvahy o odpovědnosti sportovce, kdy je nutné zohlednit především způsob, jakým bylo konkrétní pravidlo porušeno.

8.3 Závěrečné hodnocení

Je více než zřejmé, že zahraniční právo je v přístupu k otázce trestní odpovědnosti sportovců výrazně dál než Česká republika, kde trestní stíhání sportovců za způsobená zranění je stále naprostou výjimkou. Jak v angloamerickém právu, tak v právu německém, je patrný důraz na porušení sportovního pravidla a zároveň zohledňují i intenzitu jeho porušení, kdy nelze vyvozovat trestní odpovědnost za jakýkoliv zákrok proti zmíněným pravidlům.

Jsem toho názoru, že i česká právní úprava by měla spočívat na podobném teoretickém základu a vytvořit určitá kritéria, která budou sloužit jako jakýsi návod pro řešení

---

¹⁰⁴ Tamtéž s. 952 .

¹⁰⁵ KÁROLYI, Alexander. *Právní analýza odpovědnosti za škodu ve sport.cuscz.cz* [cit. 19. 11. 2017]. Dostupné na < <https://www.cuscz.cz/sluzby-servis/sport-a-pravni-praxe/pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy.html>>

trestněprávní odpovědnosti sportovců, kdy nelze zatím jednoznačně určit, jak se naše soudy k této otázce budou stavět.

9 Závěr

Ve své práci jsem se věnoval trestněprávní odpovědnosti sportovců za způsobené úrazy v rámci sportovní činnosti. Ačkoliv je sport bezesporu společensky velmi oblíbený, není zcela zřejmé, jak se k němu náš právní řád staví.

Je škoda, že se celkově z pohledu práva jedná o opomíjené téma, které by si zcela jistě zasloužilo mnohem větší pozornost. Ve své práci jsem se především zaměřil na posuzování trestní odpovědnosti sportovců z pohledu platné trestněprávní úpravy, kdy mým cílem bylo poskytnout čtenáři možné teorie a přístupy, které česká právní úprava nabízí. Dále jsem si kladl za cíl vymezit určité typové situace, vůči kterým by trestní právo nemělo zůstat slepým, a naopak by mělo adekvátně zareagovat. Jinými slovy tedy stanovit určitou hranici, která by zakládala trestněprávní odpovědnost sportovců za způsobené sportovní úrazy.

Na samém začátku jsem se především zaměřil na vymezení pojmů důležitých pro pochopení celé problematiky a následně jsem se zabíral základním vztahem mezi trestním právem a oblastí sportu. Jak je zřejmé z mé práce, jsem přesvědčen o tom, že není správné zcela vyčlenit sportovní oblast z dosahu našeho právního řádu a ponechat veškeré kompetence k potrestání sportovců čistě na sportovních orgánech. Na druhou stranu není rovněž správné opomíjet specifika sportu a riziko s ním spojené, kdy bychom měli na sportovce při provozování sportovní činnosti nahlížet stejně, jako na kohokoliv jiného. Je nutné najít určitý kompromis mezi oběma přístupy, který by respektoval jedinečnost a zvláštní postavení sportu a zároveň určit hranici, jejíž překročení by již nepodléhalo obecné toleranci tohoto společenského odvětví.

Zda trestat či netrestat sportovce, není zcela novým tématem, kdy v průběhu historie se snažili různí autoři o vytvoření teorie, která by vymezovala odpověď na tuto nelehkou otázku.

Nejznámější teoretické přístupy trestního práva k otázkám zásahů do tělesné integrity způsobené sportovci jsem uvedl v kapitole třetí, kdy ke každé z nich jsem prezentoval svůj vlastní názor ohledně její vhodnosti a použitelnosti v dnešní době. Domnívám se, že nejvhodnější z těchto teorií je tzv. teorie účelu, která vychází z modifikované teorie a pracuje hlavně se sportovními pravidly, jakožto hlavním ukazatelem, zda lze či nelze dovodit trestněprávní odpovědnost sportovce. Tato teorie se stala základem, ze kterého jsem při psaní své práce vycházel, kdy jsem vztah pravidel a trestní odpovědnosti sportovce více rozvedl ve čtvrté kapitole.

Posouzení tohoto vztahu je jednou z nejzásadnějších otázek mé práce, jelikož je základem pro pochopení naprosto klíčového pravidla pro možné vyvození trestněprávní

odpovědnosti sportovců za způsobené úrazy. První skutečností, kterou bychom měli vždy zohledňovat, je to, zda sportovec dodrží sportovní pravidlo či jeho jednání je naopak v rozporu s těmito pravidly. V případě, že sportovec žádné sportovní pravidlo neporuší, nemůže být trestně odpovědný za zranění, které jinému sportovci způsobil. Až v případě, kdy k porušení sportovních pravidel ze strany sportovce došlo, musíme v souvislosti s dovozením trestní odpovědnosti řešit, zda se jedná o běžné porušení sportovních pravidel, nebo zda se jedná o zákrok, který byl veden s vysokou, až brutální intenzitou. Rozdíl mezi oběma druhy zákroků jsem názorně rozvedl na dvou skutečných případech, které se odehrály v našich dvou profesionálních ligách ledního hokeje. V případě běžných porušení pravidel se, dle mého názoru, nelze bavit o trestní odpovědnosti sportovce, kdy se jedná právě o shora zmíněné sportovní riziko, se kterým musí poškozený hráč počítat. Trestní odpovědnost lze dovozovat až v případech zákroků vedených s brutalitou, které se zcela vymykají běžnému způsobu hry. Určitým samostatným druhem zákroků sportovců jsou tzv. excesy, které ačkoliv se odehrají v průběhu provozování sportovní činnosti, zcela se tomuto sportu vymykají. U takovýchto zákroků je spíše otázkou, zda vůbec dělat rozdíl mezi tím, zda se takový zákrok odehraje při sportu nebo mimo něj.

Pátá kapitola byla zaměřena na samotný pojem trestní odpovědnosti, potažmo trestní odpovědnosti sportovců. V této kapitole byl vymezen především základ trestní odpovědnosti, tedy trestný čin a zejména jeho znaky. Zatímco objekt, objektivní stránka a subjekt trestného činu nečiní v souvislosti s trestní odpovědností sportovců větší potíže, subjektivní stránka je velmi složitá a posouzení zavinění sportovců činí při otázce trestní odpovědnosti největší potíže. Je zřejmé, že zavinění ve formě úmyslu bude spíše výjimkou, která bude připadat v úvahu spíše u excesů sportovců, neboť většina sportovců bude odpovědná za zavinění z nedbalosti. Zásadní otázkou v souvislosti s nedbalostním zaviněním je, jakou míru opatrnosti lze po sportovcích požadovat a z čeho lze případně vyvozovat její porušení. Za pomoci judikatury lze dovodit, že každý sportovec musí dodržovat tzv. prevenční povinnost dle předpisů občanského práva, která stanovuje, že každý je povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Zcela klíčovou roli ve specifikaci konkrétního jednání vyhovující této povinnosti představují opět sportovní pravidla hry, která zřetelně vymezují způsoby chování sportovce, jenž jsou povolená, a dle kterých by si sportovec měl počínat, a naopak dále vymezuje způsoby chování, které jsou zakázány. Samotné porušení pravidel ovšem neznamena, že si sportovec počínal neobezřetně a porušil svou prevenční povinnost. Zde je opět nutné zohlednit již několikrát zmiňovanou intenzitu zákroku sportovce, kterým jsou daná pravidla

porušena, kdy lze dovodit, že nedbale jedná pouze ten sportovec, jehož zákrok se intenzitou zcela vymyká běžnému způsobu hry.

Ve shora uvedených kapitolách jsem se dále zaměřil především na situace, ze kterých lze vyvozovat trestněprávní odpovědnost sportovců. Nicméně je zřejmé, že drtivá většina zranění způsobených si sportovci navzájem nebude způsobena zákroky, za které by měl být sportovec trestně odpovědný, kdy zranění nebudou následkem brutálního zákroku či excessu sportovce. Z tohoto důvodu jsem se v šesté kapitole zaměřil na možnosti současné trestněprávní úpravy dekriminalizovat jednání sportovců. Tato kapitola je členěna na okolnosti vylučující protiprávnost a na subsidiaritu trestní represe jako dva instituty současné trestněprávní úpravy, kterými lze dekriminalizace docílit. V podkapitole pojednávající o okolnostech vylučujících protiprávnost jsem se snažil podřadit sportovní činnost pod jeden konkrétní typ okolnosti. Nicméně po analýze všech konkrétních typů okolností jsem dospěl k názoru, že ani jedna z nich není pro sportovní činnost vhodná a nelze pod ni sportovní činnost jednoznačně podřadit. Z tohoto důvodu přichází dekriminalizace jednání sportovců především skrze subsidiaritu trestní represe, jelikož společenská škodlivost těchto jednání je velmi nízká a není nutné, aby tato jednání byla kriminalizována cestou trestního práva.

V poslední kapitole jsem pomocí zahraniční judikatury přiblížil přístup v zemích, které v otázce trestní odpovědnosti sportovců disponují propracovanějšími teoretickými základy. Jednotlivá konkrétní kritéria, podle kterých tyto soudy postupovaly, by bylo vhodné převzít do Českého právního řádu a s jejich pomocí tak řešit otázku trestní odpovědnosti sportovců. Jak je z citované judikatury zřejmé, velký důraz klade zahraniční judikatura především na porušení sportovního pravidla a na míru intenzity tohoto porušení. Tato kritéria jsou tak zcela v souladu s hlavní myšlenkou této mé práce.

Ve své práci jsem si jako hlavní cíl stanovil co nejpřesnější vymezení hranice mezi jednáním, za které má být sportovec trestně odpovědný, a za které nikoliv. Lze tedy zhodnotit, že trestní odpovědnost sportovce je na místě v takových případech, kdy porušení pravidla vzniklo zaviněným jednáním, které je zcela nepřiměřené nebo je zákrok veden s vysokou až brutální intenzitou. V těchto případech tak dle mého názoru neexistuje opodstatněný důvod, aby sportovec nebyl trestně odpovědný. V opačném případě, kdy sportovec způsobí zranění jinému sportovci svým zákrokem, který je v rámci pravidel, či daná pravidla neporuší shora uvedenou intenzitou, nepřichází tak, dle mého úsudku, trestněprávní odpovědnost v úvahu, a je nutné postupovat dle subsidiarity trestní represe, a to s ohledem na nevhodnost jednotlivých typů okolností vylučujících protiprávnost pro sportovní činnost. Takto vymezená hranice je tak odpovědí na hlavní cíl mé práce, který jsem v úvodu vymezil, a zároveň se jedná o mnou

navrhovaný komplexní přístup k řešení této dané problematiky. Dále uvádím, že s ohledem na nevhodnost jednotlivých typů okolností vylučujících protiprávnost by bylo, dle mého názoru, vhodné zakotvit v našem právním řádu nový typ okolnosti, která by speciálně upravovala a vymezovala pouze sportovní odvětví a dále by zohledňovala neoddělitelné riziko s touto činností spojené, kdy základem pro vyloučení protiprávnosti jednání sportovce bude dodržení sportovního pravidla.

Seznam použitých zdrojů

Monografie:

- COUFALOVÁ, Bronislava. PINKAVA, Jan. POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 158 s.
- HARTLEY, Hazel. *Sport, Physical Recreation and the Law*. Routledge, 2009. 352 s.
- HEATLEY, Deborah. *Sport and the Law*. UNSW Press, 2009. 313 s.
- HERRING, Jonathan. *Criminal law*. Palgrave Macmillan, 2015, 396 s.
- JIŘÍČEK, Pavel a MAREK Tomáš. *Řešení bagatelních deliktů*. Praha: Leges 2014, 128 s.
- KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. 1488 s.
- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. Praha: C.H. Beck, 2001. 278 s.
- KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita. 2012. 318 s.
- PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo (Úvod do dejín, teorie a praxe právnej zodpovednosti v športě)*. Bratislava: Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1984. 247 s.
- SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní aspekty násilí ve sportu*. Praha: Nakladatelství Karolinum 2010. 113 s.
- WONG, M. Glenn. *Essentials of Sports Law*. ABC-CLIO, 2010. 899 s.
- WORRALL, Frank. *Roy Keane*. MAINSTREAM PUBLISHING, 2006, 336 s.

Učebnicové zdroje:

- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. aktualizované vydání*. Praha: Leges, 2016. 976 s.

Komentáře:

- ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. 2150 s.

Články:

- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech v anglo-americkém a kontinentálně-evropském právním systému. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2006, č. 3, s. 224-225.

- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). *Trestní právo*. 2006, č. 7- 8, s. 61-72.

Internetové zdroje:

- KÁROLYI, Alexander. *Právní analýza odpovědnosti za škodu ve sport*. *cuscz.cz* (cit. 19. 11. 2017). Dostupné na < <https://www.cuscz.cz/sluzby-servis/sport-a-pravni-praxe/pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy.html>>
- KOCINA, Jan. *Přípustné riziko ve sportu*. *Bulletin-advokacie.cz* 24. 3. 2016 (cit. 22. 7. 2017). Dostupné na < <http://www.bulletin-advokacie.cz/pripustne-riziko-ve-sportu>>
- PARSONS, Simon. *Contact Sports and the Criminal Law*. *criminallawandjustice.co.uk*, 22. ledna 2010 (cit. 15. 11. 2017). Dostupné na <<https://www.criminallawandjustice.co.uk/features/Contact-Sports-and-Criminal-Law>>

Legislativní akty:

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů

Soudní rozhodnutí:

- Královna vs. Barnes ze dne 21. 12. 2004
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 561/2016 ze dne 31. 8. 2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 493/2015 ze dne 20. 5. 2015.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn.: 8 Tdo 68/2010 ze dne 17. 02. 2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 ze dne 21. 3. 2007

Další zdroje:

- Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Evropská charta sportu. MŠMT ČR, 2006 [cit. 2010-03-12]. Dostupné na:<<http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>.>
- Výkladové stanovisko nejvyššího státního zástupce k uplatňování zásady subsidiarity trestní represe a škodlivosti činu (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku). Poř. č. 5/2011 Sbíрка výkladových stanovisek Nejvyššího státního zastupitelství. 9 s.

- Pravidla fotbalu. FAČR. [cit. 1. 11. 2017]. Dostupné na: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/30?category=5>

Abstrakt

Tématem dané práce je trestní odpovědnost sportovců za způsobené úrazy při sportovní činnosti. Naše právní úprava ve vztahu ke sportu není zcela jednoznačná a v dnešní době neexistuje komplexní úprava trestněprávní odpovědnosti sportovců. Záměrem mé práce bylo zhodnotit českou trestní úpravu a její možnou aplikaci na vztahy, které vznikají při sportovní činnosti. Při zkoumání vztahu trestního práva a sportu jsem vycházel z různých teorií, které se ve světě vyvinuly, a které se snaží tento vztah vymezit. Hlavním cílem mé práce bylo nalezení hranice mezi zákroky sportovců, ze kterých by měla vyplývat trestněprávní odpovědnost, a mezi těmi, které je na místě dekriminalizovat, a to buďto zavedením nové okolnosti vylučujících protiprávnost, neboť dosavadní úprava těchto okolností se nejeví jako použitelná pro oblast sportu, popřípadě aplikací subsidiarity trestní represe s ohledem na společenskou škodlivost těchto jednání. Určující kritérium pro stanovení dané hranice spatřuji zejména v dodržení sportovních pravidel, kdy v tomto případě sportovec nemůže být trestně odpovědný. V případě porušení těchto pravidel dále musíme zkoumat intenzitu provedeného zákroku, kdy trestní odpovědnost lze vyvozovat pouze ze zákroků vedených s brutální intenzitou. Dalším případem, kdy by měla nastoupit trestní odpovědnost, jsou tzv. excesy sportovců, tedy zákroky, které ačkoliv nastanou v průběhu provozování sportovní činnosti, se sportem nikterak nesouvisí. Tyto závěry jsou podpořeny uvedenou rozhodovací praxí zahraničních soudů, které mají s touto problematikou více zkušeností.

Summary

In my thesis I was analyzing a criminal law responsibility of athletes for the injuries caused during a sport activity. Our legislation is not entirely clear in this area and at the moment there is no specific complex legislation concerning the criminal liability of the athletes. The purpose of my work was to evaluate the Czech criminal law liability of the athletes and its possible application on the relations which originate from sport activity. In examining the relationship between criminal law and sport I evaluated various theories that have evolved in the current world and which define this relationship. The main purpose of my thesis was to find a boundary between the actions of athletes which lead to their criminal law liability and between those which should be decriminalized. This decriminalization should be justified either by a new circumstance excluding illegality, because the current circumstances excluding illegality cannot be used on these actions, or by an application of the principle of subsidiarity of criminal repression concerning insecurity of those actions. In my opinion the determining criterion to establish this limit should be found in the rules of each sport. In other words the sportsman must not be punished if he does not break the rules in the sport concerned. In case of a violation of these rules we must further examine the intensity of the act where criminal liability can be deduced only from actions carried out with a brutal intensity. Another case of criminal law liability is the so-called excess of an athlete, which is an action which, although occurring during the sport activity, is not related to the sport. These conclusions are supported by the decision-making practice of foreign courts which are more experienced with this issue.

Klíčová slova, Key words

Klíčová slova

okolnosti vylučující protiprávnost

společenská škodlivost

sportovní pravidla

subsidiarita trestní represe

trestný čin

trestní právo

trestní odpovědnost

trestní zákoník

Key words

circumstances excluding illegality

antisocial

rules of sport

subsidiarity of criminal repression

Criminal Act (offense)

criminal law

criminal liability

Criminal Code